

OZN mora biti univerzalna

Obisk britanskih laburistov

tanskih laburistov

Prvi vtis je hrabrilen

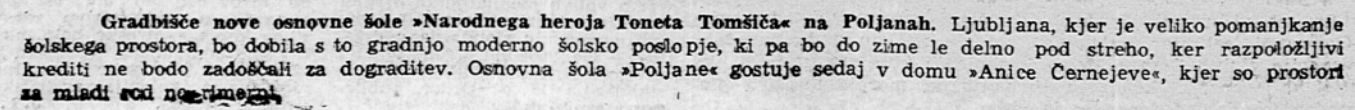
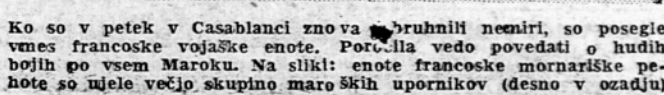
Priprave na Koprskem

ve na Koprskem

New York 25. avg. (Reuter) lotnemu uprašanju razorožit.

lotnemu vprašanju razorožitve

NEW DELHI, 25. avg. (Tanjug) Afganistanski veleposlanik v New Delhiju Azis je davi izjavil, da so bili poskusi srednjevhodnih držav, da bi posredovali v afganistanško - pakistanskem sporu brezuspešni. Po njegovih besedah je Pakistan zaprl vse poti v Afganistan in čeprav se je afganistanška vlada opravičila zaradi zadnjih dogodkov v Kabul, Karzai ni sprejemenj svojega stališča.

ja. Ta posel se nanasa na glav-
nem na izvoz jugoslovanskega
industrijskega blaga in na na-
kup čilskega solitra. Pričakuje-
jo, da se bo ta posel izvršil do
maja naslednjega leta. Jugoslo-
vanski izvoz v okviru tega
aranzmaja zajema kmetijske
stroje, stroje, Diesel motorje,
centrifugalne črpalke, razne
elektromotorje in druge proiz-
vode.

NEW DELHI, 25. avg. (Tanjug) Afganistanski veleposlanik v New Delhiju Aziz je dan izjavil, da so bili poskusi srednjevhodnih držav, da bi posredovali v afganistansko - pakistanskem sporu brezuspešni. Po njegovih besedah je Pakistan zapri vse poti v Afganistan in čeprav se je afganistanska vlada opravičila zaradi zadnjih dogodkov v Kabul, Karzai ni sprejemenj svojega stališa.

10.450 din za spalnico manj se pa že pozna

Tovarna pohištva Nova Gorica znižala cene

Tovarna pohištva v Novi Gorici se je v petih letih, odkar obstoji, s svojimi kvalitetenimi in cenami izdelki močno uveljavila na domačem in tujem tržišču. Njeno pohištvo visoko cenijo v Angliji, Nemčiji, Luxemburgu itd. Od skupne proizvodnje izvozijo po vrednosti 80 odstotkov. Na notranjem trgu se je glas o kakovosti njenih izdelkov tudi tako razširil, da kupci največkrat iščejo najprej njeno blago. Seveda pa radi velikega izvoza ne morejo vsem ustrediti. Lani je tovarna izvozila vseh izdelkov v vrednosti 59 milijonov deviznih dinarjev. Za domači trg pa so med drugim izdelali 1.400 spalnic, 1.400 stolov in foteljev, 800 kavčev, 300 oromanov itd. Delovni kolektiv prav zdaj

izvaja veliko in odgovorno nalogo. Iz temeljev namreč obnavlja tovarniška poslopja. Stare provizorne lesene hale podirajo in grade nove železobetonske. Prihodnje leto namerava tovarna zvišati proizvodnjo za 70 odstotkov in bo vse povečanje namenjeno notranji potrošnji.

Kljub omenjenim težkim nalogam pri obnavljanju tovarne, se je podjetje v zadnjem času odločilo za hvalvreden korak ki ga

ceno pri omenjenih izdelkih ne vpliva toliko, kolikor predvsem surovine, to je tapetnino blago, vzmeti, material za polnjenje itd. Delovnemu kolektivu podjetja je uspelo doseči ta velik uspeh zaradi tega, ker se nenehno trudi za izboljšanje organizacije dela, znižanje proizvodnih stroškov, skrajša, za povečanje storilnosti, pri čemer ima velik delež tudi lastni izumi. Tovarni je znižanje uspešno tudi zaradi pravilnega odnosa in razumevanja okraja, ki je pristal na znižanje določenega odstotka njemu pripadajoče udeležbe na dobičku. Menimo, da je ta odnos, ki pomeni predvsem zdrav in pravičen odnos do potrošnika, lahko za zgled ostali naši industriji in okrajem. Pri tem naj še omenimo, da je sedanja tovarna pohištva »Iztok« v Mirni pri Gorici pred meseci tudi znižala cene svojim izdelkom za 5 odstotkov.

Tovarna pohištva v Novi Gorici je pred kratkim sklicala posebno konferenco s trgovci, da bi le-ta znižala cene tudi obstoječim zalogam njenega pohištva. Podjetje »Les« Ljubljana je kot največja trgovina s pohištvi v državi že pristalo, da bo krilo 50 odstotkov znižanja cen obstoječe zaloge iz svojih rezerv. Tako omenjeno podjetje že prodaja izdelke Tovarne pohištva Nova Gorica od 22. avgusta po novi znižani ceni.

Vsekakor je zelo umesten predlog podjetja »Les« Ljubljana, da bi proizvodna podjetja sama določila prodajne cene na drobno. Trgovskim podjetjem pa bi ostalo določiti del zaslužka, ki pri nadrobni trgovini ne bi bil večji kot 4 do 5 odstotkov. Omeniti je treba, da ima omenjeno podjetje tak dogovor že s tovarno »Stol« v Kamniku ter s tovarno pohištva »Krm« v Podmetu. Trudi pa se isto doseči tudi z ostalimi podjetji. S tem naj bi se preprečilo nepravilno uveljavljanje dobička na račun potrošnika in je te napore vsekakor treba pozdraviti. A. J.

Tudi izvoz mariborskih podjetij precej šepav

Večina mariborskega izvoza predstavlja izdelki tekstilne industrije. Težave, ki nastopajo na tem področju na notranjem ali zunanjem tržišču, v največji meri prizadenejo celotni izvoz mariborske industrije. Nekatera podjetja se vedno bolj uveljavljajo v izvozu kot na primer Elektrokovina, Industrija lesnih proizvodov, Jugoslovski izdelki elektroindustrije in lesne industrije imajo na tujih tržiščih veliko stopnjo tržnosti.

Mariborska tekstilna tovarna je glavni predstavnik v izvozu tekstilnega blaga in je v prvem polletju izpolnila plan izvoza le s 17,22 odstotkov in le 56,8 odstotkov izvoza v primerjavi s istim obdobjem leta 1954. Glavni razlog za takšno stanje je bil izpad turškega tržišča.

Predljudica in tkalnica je izpolnila plan izvoza le s 3,33 odstotka, medtem ko je lani izvozila blaga za preko 65 milijonov deviznih dinarjev. Vzrok za takšno stanje so podobni vzroki kot pri Mariborski tekstilni tovarni. Deloma je vzrok tudi ozko grlo trgovine v naši tekstilni industriji, ki delajo v treh izmenah, medtem ko se tkalnice izkoriščajo le s 60 odstotki. Vzrok za padeč je tudi pomanjkanje bombaža.

»Svila« je lani izvozila za preko deset milijonov dinarjev blaga. Letos so predvideli za preko deset milijonov dinarjev izvoza, medtem ko praktično nič ne izvažajo. Za njihovo blago se zanimajo kupci v Nizozemski, Španiji, Jordaniji in Afriki, vendar izvozniki ne dovoljujejo širšega uveljavljanja tega podjetja na junanem tržišču zaradi zelo močne konkurence glavnih svetovnih izvoznikov svile Japonske in Italije.

»Elektrokovina« je letos v prvem polletju izvozila 13 kratev več blaga po vrednosti, kot v istem obdobju preteklega leta. Plan izvoza, ki je relativno na 10 kratni višini lanskega izvoza, so izpolnili s 15,85 odstotka. Primer Elektrokovine je za mariborsko gospodarsko področje najzanimivejši. Podjetje si je v nekaj letih pridobilo velik renome na domačem in tujem tržišču in je postavilo svoj letni plan za leto 1955 na podlagi velikega zanimanja in povpraševanja po svojih izdelkih. Tako so sklenili kompenzacijske sporazume z ugledno nizozemsko tvrdko Machinefabriek VSF Amsterdam v višini 4 milijonov deviznih dinarjev. Sporazum so do danes realizirali že 90 odstotkov. Podjetje je moralo odkloniti turške kupce, ki so zahtevali prednaložila v višini 220.000 dolarjev.

Tovarna umetnih brusov letos ni izvažala. Lani so izvozili blaga za 23.000 deviznih dinarjev. Z razširjenosti svojih zmogljivosti bi podjetje lahko zmanjšalo uvoz tehničnih brusov, za katere je pri nas ogromno povpraševanje. Mariborska livarna je prav tako zanimivo podjetje glede izvoza. V prvem polletju so izvozili za 26.800.000 dinarjev bakrene žindre. Zaradi izredno velikega povpraševanja po izdelkih barvnih kovin zmogljivosti podjetja ne zadošča.

Tovarne volnenih in vigoenih izdelkov je v letošnjih prvih šestih mesecih dosegla samo 490 tisoč deviznih dinarjev izvoza, oziroma je plan izpolnila s 9,8 odstotka. Podjetje je izvažalo predvsem za zagotovitev nujnih deviz za uvoz raznih uzenzilij. Podjetje se je ukvarjalo le z izvozom volne, medtem ko tkalnice ni izvažalo.

Tovarna avtomobilov sicer nima izvoznega plana, vendar je v prvem polletju uspevala za 3.500.000 dinarjev izvoza po službenem tečaju. Svojih glavnih izdelkov zaradi velikih domačih potreb ne more izvažati. Za izvoz pridejo v poštev emkolice, ker se na domačem tržišču čuti nasičenost. Podjetje izvažata tudi odpadke barvnih kovin v Nemčijo in Avstrijo.

Tovarna »Jugoslova« je v prvem polletju realizirala za 158 odstotkov več blaga kot v istem obdobju preteklega leta. Izvozni plan je letos izpolnjen s 35,93 odstotkov. Plan je namreč letos za 54 odstotkov višji kot v pretekli letu. Problematična je embalaža, to je pulpni sodi, katerih cena je zaradi velikega povpraševanja narasla za skoraj 60 odstotkov.

Metalna se ukvarja z indirektnim izvozom preko drugih podjetij. Tako je lani izdelala za »Litostroj« 30 mostnih konstrukcij za žerjave, ki jih je Litostroj opremil s strojnimi in električnimi deli za Indijo. Letos podjetje ni izvažalo, pač pa je sklenilo pogodbe za opremo hidrocentrale v Pakistanu in za tri električne mostne žerjave za Čile.

Industrija kovinskih izdelkov letos ni izvažala, medtem ko je lani izvozila za 1.120.000 domačih dinarjev. Vzrok je v obveznosti naprav domačim kupcem in v veliki domači potrošnji. Izdelki podjetja so zelo iskani zlasti v Argentini in na vsem Vzhodu.

Tovarna pohištva bo v drugem polletju izvozila za preko 7 milijonov dinarjev pohištva. Razen tega predvidevajo, da bodo sklenili pogodbo z uvoznikom iz Londona za večje količine, ki bodo zavzele polovico proizvodnje.

Industrija lesnih proizvodov »Oprema« je v letošnjem prvem polletju izvozila za 249 odstotkov več kot v istem obdobju preteklega leta. Plan izvoza so izpolnili s 65 odstotki. Izvoz usmerjajo predvsem za dobavo ameriški vojski v Evropi in angleškem trgu. Za izdelke podjetja se zanimajo tudi v Siriji, Maroku, Venezueli in drugod. Pri Tovarni pohištva in pri »Opremi« so glavni problem krediti za nabavo surovin.

Trgovsko podjetje »Surovina« izvažala posredno in je izvozni plan izpolnila s 72 odstotki. Pri

izvozu svojega blaga nimajo težav, ker je problem zajemanja in uporabe odpadkov pereč po vsem svetu. Z izvozom se ukvarjata tudi trgovski podjetji »Vino-Sadje« in »Drava-eksport-import«.

Direktor, ki ga je čas prehitel

Ni dolgo od tega, ko je bil zaradi raznih nepravilnosti razrešen direktor podjetja »Elektro« na Vidmu. Na nekem sestanku, kjer so volivci proizvajalci sprejeli sklep o odpoklicu člana zbora proizvajalcev Vojkovskega, je obsojil nepravilnosti v podjetju »Elektro« tudi direktor podjetja »Sava« Franc Koren. Človek je takrat dobil vtis, da se v podjetju, ki ima direktorja s takimi zdravimi pogledi na delavsko samoupravljanje, ne more kaj takega zgoditi, pa se je pokazalo, da so to bile samo besede. Čeprav v podjetju »Sava« ni bilo pojavov osebnega okoriščenja, — kakor n. pr. v podjetju »Elektro«, — je bilo v podjetju marsikaj, kar je dušilo delavsko samoupravljanje in kar je ob koncu koncev povzročalo podjetju tudi gospodarsko škodo.

Delovna inspekcija je večkrat ugotovila, da so v podjetju nepravilni odnosi med direktorjem in podrejenimi. Čeprav je na te nepravilnosti opozarjala, se v podjetju ni nič izpremenilo, temveč so postajali odnosi čedalje bolj nevarni. Končno pa se je delavski svet le opogumil in spregovoril o nepravilnostih v podjetju. Okrajnemu ljudskemu odboru je predlagal, naj razreši direktorja, ki je imel nepravilen odnos ne samo do podrejenih, ampak tudi do organov delavskega samoupravljanja.

OLO je imenoval komisijo z nalogo, da raziše zadevo v podjetju. Ugotovila je, da je direktor Franc Koren zares dušil samoiniciativno sodelovanje in razvoj delavskega samoupravljanja. Trpel ni nikogar poleg sebe, o vsem je hotel odločiti sam. Konstruktivne in pametne predloge DS je čisto grobo zavračal. Pogosto je sam skliceval seje DS in določal dneve redne seje. Le-te seveda niso mogle biti uspešne: na njih niso razpravljali o gospodarski politiki in drugih važnih zadevah podjetja. To je privedlo do tega, da je o vsem odločal direktor, delavski svet pa je samo formalno pritrjeval njegovim odločitvam. Do tega kajpak ne bi moglo priti, če bi se člani delavskega sveta zavedali svojih pravic in dolžnosti ter že takoj v začetku nastopili proti nepravilnim in nezakonitim postopkom direktorja. Ker pa so se »bali« direktorja, kakor sami izjavljajo, so raje mirno gledali, kako so se odnosi v podjetju čedalje bolj zaostrevali in zavirali uspešen razvoj podjetja in delavskega samoupravljanja v njem. Zaradi tega nosi del krivde za stanje v podjetju tudi DS!

Zaradi nepravilnih postopkov direktorja je podjetje utrpelo večjo gmožno škodo. Zadnje čase ni samo nazadovala storilnost dela na gradbiščih, ampak je podjetje utrpelo škodo tudi zaradi samovoljnega odločanja direktorja. Tako je n. pr. samovoljno izpremenil konstrukcijo strehe neke stare stavbe, zaradi česar se je pod snegom porušila. Direktor je bil obenem tudi nabavljaj, kar je spričlo tega, da je v podjetju zaposlenih 260 ljudi, nepravilno. Namesto, da bi nabavljali les v neposredni bližini gradbišč (vsaj delno), ga je nabavljaj v mariborskem bazenu. Cene tega lesa so bile za 10.000 do 15.000 dinarjev višje od tržnih. Direktor — zaradi slabe kvalitete in visokih cen — ni dovolil reklamacij? Škoda, ki jo je na ta način utrpelo podjetje, je znašala več sto tisoč dinarjev.

Zaradi teh in podobnih nepravilnosti, ki jih je zakrivil direktor, je komisija predlagala okrajnemu ljudskemu odboru, naj razreši Francu Korenu dolžnosti direktorja, razpusti delavski svet in razpiše nove volitve. Okrajni ljudski odbor bo bržčas osvojil predlog komisije.

Poročevalec

UREJUJEJO:

SERGEJ VOŠNJAČ
(glavni in odgovorni urednik)
FRANČEK DRENOVEČ
(notranja politika)
ALEKSANDER JAVORNIK
(gospodarstvo)
MILAN RENKO (zunanja politika)
VILAN SEGA (kultura)
STANE LIPAR (šport)
Za odlašne odgovorja
BORIS KRMAČ

Edvard Kardelj, Franc Leskošek in Boris Kraigher v Mariboru

V sredo dopoldne so prispeli v Maribor podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, član zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek in predsednik izvršnega sveta LRS Boris Kraigher.

Ob 9. dopoldne so se podali v spremstvu predsednika MLO Toneta Boleta v delavnico železniških vozil »Boris Kidrič«, kjer so jih sprejeli in pozdravili direktor Fran Stručelj, tehnični direktor Jože Fiser, predsednik delavskega sveta Ljubo Granda in pred-

Vpisovanje posojila za elektrarno Vuhred na Koprskem

Koper, 25. avg. Ob koncu julija je izvršni svet LRS razpisal posojilo za dovršitev letošnjih del na gradbišču hidroelektrarne Vuhred. Podjetja koprškega okraja so podpisala doslej nad 14 milijonov dinarjev posojila. Največ prispevkov so dala: podjetje »Prerad« iz Portoroža 5 milijonov dinarjev, »Avtojadran« 2 milijona, podjetje »Slavica« 1,5 milijona. Tovarna »Ampelea« 1 milijon. Trgovsko podjetje »Soča« 1 milijon, podjetje »Začimba« v Portorožu 1 milijon dinarjev. Vpisovanje še traja.

Priprave za reformo šolstva

Beograd, 25. avg. Sredi septembra bo v Beogradu sestanek podkomisije za šole, za splošno izobraževanje, ki se ga bodo udeležili tudi strokovnjaki iz republiknih zavodov za šolske zadeve, nekoliko kasneje pa se bodo sestali člani komisije za reformo šolstva pri odboru za prosveto zvezne ljudske skupščine. Na sestanku podkomisije bodo obravnavali gradivo o problemih šol za obvezno izobraževanje, ki ga je pripravil zvezni zavod za proučevanje šolskih in prosvetnih zadev in na podlagi katerega bo komisija za reformo zavzela komisijska stališča o osnovnih vprašanih bodočih šol za obvezno izobraževanje.

Razen o osnovnih načelnih problemih šolstva za obvezno izobraževanje odo na sestanku podkomisije razpravljali tudi o psihicnem in fizičnem razvoju otrok, o ponavljanju razredov, o seznanjanju učencev s praktičnim delom in delovnim procesom, o pouku prirodnih in družbenih znanosti in o drugih zadevah notranjega dela in organizacije teh šol. V zveznem zavodu so pripravili izčrpno dokumentacijo za sestanek podkomisije in sejo komisije za reformo šolstva.

V zveznem zavodu pripravljajo tudi gradivo o šolah za srednje izobraževanje, ki bo predloženo na prihodnjem se-

stanku podkomisije za ta vprašanja. Izdelan je že obširen elaborat o stanju srednjega šolstva v naši državi in o perspektivah razvoja, sedaj pa pripravljajo gradivo tudi o posameznih problemih pouka in vzgoje. V zavodu je prav tako pripravljeno gradivo o šolah, v katerih se usposablja bodoči predavatelji na učiteljskih, v višjih pedagoških in drugih šolah. Kakor menijo v zavodu, bo do končne ureditve problemov teh šol prišlo po reformi šol za splošno obvezno izobraževanje, vsekakor pa bodo prej ukrenili potrebne, da se bo izboljšala strokovna sposobnost učiteljskega kadra, zlasti učiteljev, ki bodo v bodoče poučevali v enotnih osemletnih šolah, kjer jim bo potrebna tudi večja sposobnost.

Tudi podkomisija za strokovne šole se bo sestala. Njena prva naloga bo koordinirati delo gospodarskih zbornic, sindikatov ter drugih organizacij in ustanov, ki se bavijo z usposabljanjem kadrov za gospodarstvo ali pa z reformo strokovnega šolstva. Vzpostavila bo tudi tesnejše sodelovanje z ustreznim skupno komisijo zvezne ljudske skupščine in zveznega izvršnega sveta. Tudi ta komisija je že pripravila precej gradiva o problemih strokovnega šolstva v naši državi.

bo naša javnost z veseljem pozdravila. Najbolj iskanih svojim izdelkom, to je spalnicam, je znižala ceno za 12 odstotkov, tapetniskim izdelkom pa za 8 odstotkov. Spalnice iz orehovega furnirja je doslej stala 87.000 dinarjev, odslej stane pa 76.550 dinarjev. Na nižji odstotek znižanja pri tapetniskih izdelkih je vplivalo dejstvo, da na končno

Problem kreditiranja gradbenih podjetij

Zvezna gradbinska zbornica predlaga naj to vprašanje prouči zvezni izvršni svet

Beograd, 25. avg. Večmesečna diskusija med zvezno gradbinsko zbornico in narodno banko FLRJ o kreditiranju gradbenih podjetij je prišla danes v končno fazo. Upravni odbor zvezne zbornice je sprejel sklep, da pošlje zveznemu izvršnemu svetu memorandum z zahtevom, da naj se ta problem ponovno prouči in reši na način, ki bo ustrezal starim potrebam izvajalcev del na industrijskih in drugih objektih. Zvezna gradbinska zbornica bo predložila zveznemu izvršnemu svetu celotni historiat tega delikatnega problema in prikazala obsežno normalnega dela gradbenih podjetij celo na tistih objektih, za katere imajo investitorji odobrena finančna sredstva.

Kot je bilo danes rečeno na sestanku upravnega odbora Zvezne gradbinske zbornice, je bistvo sklepa Narodne banke FLRJ o določenih restrikcijah kredita gradbenim podjetjem ostajalo v tem, da so podjetja postajala kreditno nesposobna v primeru, da bi investitor na enem od njihovih gradbišč ne izplačal izvršenih uslug. Tak sklep so predstavniki podjetij in zvezne gradbinske zbornice smatrali kot nepravilni med drugim tudi zaradi tega, ker je imel za posledico to, da je eno naših največjih in najboljših gradbenih podjetij, kakor je to »Rade« iz Beograda, moral ustaviti dela zaradi neplačanih del na enem od svojih najmanjših gradbišč. Podjetje »Rade« gradi tudi tovarno visoke v Loznici, zgradbo zveznega izvršnega sveta v Novem Beogradu in slične objekte.

Upravni odbor zvezne gradbinske zbornice zaradi tega smatra, da sklep Narodne banke FLRJ ne predstavlja smotrne in efikasne sredstva za zmanjšanje obsega investicij, kar se je nameravalo izvršiti. Na današnjem sestanku je upravni odbor zbornice odločil, da bo predlagal zveznemu izvršnemu svetu, da naj se v okviru njegove administracije osnuje poseben sekretariat za gradbeništvo. Ta predlog je poleg ostalega obrazložen tudi z

dejstvom, da trenutno pri zveznem izvršnem svetu ne obstaja niti en organ, ki bi se podrobneje ukvarjal s komplicirano problematiko gradbeništva. Prav tako je bil sprejet predlog, da se zvezna gradbinska zbornica vključi v mednarodni svet za gradbeništvo pri Organizaciji združenih narodov.

Upravni odbor zvezne gradbinske zbornice je proučil tudi predlog o prenosu pristojnosti za državni organov na gospodarske zbornice. Po tem predlogu, bi na zvezno gradbinsko

Skupnost za izvoz in uvoz usnjarskih izdelkov

Ljubljana, 25. avg. Danes so se zbrali predstavniki šestnajstih podjetij na ustanovnem sestanku, na katerem so sklenili pogodbo in sprejeli pravila novoustanovljene skupnosti.

Združenje se bo imenovalo skupnost za izvoz in uvoz usnjarske in usnjarsko-predelovalne industrije. Skupnost si bo prizadevala, da bo pod čim ugodnejšimi pogoji izvažala us-

nje in usnjene izdelke ter pod čim ugodnejšimi pogoji uvažala kemikalije, pomožna sredstva, stroje in utensilije.

V okviru skupnosti bo lažje izkoristiti vse konjunkturalne možnosti in proučevati možnosti plasiranja novih izdelkov na inozemske trge.

Skupnost bo tudi organizirala razna skladišča za izvozno in uvozno blago, pripravljala razstave na domačih in tujih velesejnih, obveščala bo člane skupnosti o vseh tehničnih in komercialnih novostih ter zastopala interese članov skupnosti pred našimi in inozemskimi oblastmi ter gospodarskimi organizacijami.

Za tekoče opravljanje poslov bo skupnost organizirala izvozno-uvožno biro s potrebnimi števili uslužbenec.

Mednarodni kongres otolaringologov

Zagreb, 25. avg. Mednarodni kongres uglednega znanstvenega društva »Collegium Otorinolaringologicum« se bo začel 28. avgusta v Zagrebu in se bo nadaljeval 31. avgusta v Beogradu. Prijavljena je udeležba 35 znanih znanstvenikov otolaringološke stroke iz mnogih evropskih in čezmorskih držav.

Sestanek mednarodnega združenja za pravne znanosti

Beograd, 25. avg. Mednarodno združenje za pravne znanosti bo organiziralo v septembru sestanek, na katerem bodo obravnavali pravne probleme, ki se pojavljajo v zvezi s mirno operacijo. Kraj tega sestanka še ni določen.

Jugoslavijo bo na tem sestanku zastopal predsednik jugoslovanskega združenja za primerjalno pravo dr. Borislav Blagojevič.

Jugoslovansko združenje za primerjalno pravo pripravlja za ta sestanek referat o pojavih socialnih oblik v upravljanju in izkoriščanju posestev in podjetij po družbenih silah, nadalje referat o vplivu mednarodnih organizacij in ustvarjanju skupnih pravnih ustanov in standarda v državah — članicah teh organizacij ter referat o minimalnih svetovnih standardih in o »Ordre public« samostojnih držav.

Mednarodni kongres gluhih

Zagreb, 25. avgusta. Na kongresu gluhih so včeraj z govorniškega odra, razsvetljenega z močnimi reflektorji, zastopniki Svetovne federacije gluhih, podali s kretnjami in mimiko poročila o delu in nalogah omenjene organizacije. Zaradi velikega števila zdravniških strokovnjakov iz tujine in javnih delavcev, ki se bavijo s problemi gluhih, so poročila prevajali na angleški, francoski, nemški in srbsko-hrvatski jezik. Generalni sekretar svetovne federacije gluhih Cesare Magarotto, ki je poročal kongresu o dosedanjem delu federacije, je

poudaril poleg drugega, da je glavna naloga organizacije v iskanju možnosti za popolno rehabilitacijo njenih članov. Predsednik Zveze gluhih Jugoslavije Dragoljub Vukotić je navedel, da je gluhih na svetu 35 milijonov in da se le v redkih izjemah posveča tem ljudem dovolj skrbi. Po njegovem mnenju bi morala Svetovna federacija gluhih zbrati podatke o položaju, v katerem so njeni člani, ter omogočiti izmenjavo izkušenj in naglo uporabo tehničnih in znanstvenih iznajdb, ki morejo karstiti gluhim.

Časopisno založniško podjetje »Slov. poročevalec«

razpisuje mesto

sekretarja podjetja

Pogoji: dovršena pravna fakulteta z ustreznim praksom.

Plača po dogovoru. — Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja je poslati na direkcijo podjetja do 1. septembra.

OB ROBU
dogodkov

Obsodba Portugalske

Pekinski listi podpirajo indijske zahteve — Indijske pomorske družbe prekinile promet z Goo — Pred blokado posesti?

Peking, 25. avg. Kakor poroča kitajska časopisna agencija so vodilni kitajski listi objavili danes članke, v katerih podpirajo indijske zahteve glede tujih posesti na indijskem ozemlju in ostro obsojajo portugalske oblasti v Goi zaradi uboja nekaj deset pristavev gibanja za nenasilno združitev Goe z Indijo.

»People's Daily« piše, da je akcija portugalskih oblasti ne samo divjaška, ampak tudi nerazumna. List pravi, da bo herojski boj milijonov prav gotovo popeljal do končne zmage. Po mnenju časopisa »Ta Kung Pao« predstavlja portugalska okupacija Goe eno od oblik agresije proti teritorialni integriteti in nacionalni suverenosti Indije. »Kwang Ming Daily« pravi v uvodniku, da je vse kitajsko ljudstvo trdno od strani pravic, ki jih ima indijsko ljudstvo do ozemlja, na katerih živi že stoletja. List prav tako obsoja portugalsko vladno, in pravi, da zadnji dogod-

ki kažejo, da libbonska vlada nima prav nobenega občutka za realnost.

Kakor se je zvedelo v New Delhiju, bodo tri indijske pomorske družbe prekinile promet s portugalskimi posadami. Ti ukrepi so v skladu s gospodarskimi sankcijami, o katerih je govoril predsednik Nehru prejšnji teden.

Kar se tiče tujih pomorskih družb, pa vlada še ni prepovedala pristajanja v indijskih luhah tujim ladjam, katerih cilj je Goa, vendar pa je predstavnik vlade nedavno opozoril, da so sindikati pristajalnih delavcev sklenili, da bodo te ladje bojkotirali. Zaradi tega pričakujejo, da bodo tujе ladje, predvsem pa ladje Britanske skupnosti narodov, upoštevale stališče Indije, zadnje dogodke v Goi in ukrepe, ki jih je v zvezi z gospodarskimi sankcijami, podvzela indijska republika. Glede Pakistana in Ceylona, katerih luke omenja, ko zamenjajo za indijske, pa v New Delhiju opozarjajo na skiepe bandunske konference, po kateri nobena azijska država ne bo pomagala kolonialnim silam v boju proti azijskim državam.

Razen tega pa indijska časopisna agencija poroča, da je voditelj gibanja za osvoboditev Goe Peter Alvarez izjavil, da bo v kratkem obiskal Pakistan in Ceylon in skušal prepričati obe državi, da odredita svojo pomoč in očišče Portugalcem. Dodal je, da bo stopil v stik tudi z delavskimi in drugimi voditelji obeh držav, da bi dobili tudi njihovo podporo za stvar, za katero se bori Indija. Preden bo odpravil, se bo Alvarez sestal z Nehrujem. Po njegovem mnenju bi v primeru, če bi Pakistan in Ceylon odredila pomoč Goi, prišlo v tej koloniji do hujše krize, ki bi pospešila konec kolonializma na indijskih tleh.

Nehru o korejskih ujetnikih

New Delhi, 25. avg. (AFP). — Predsednik indijske vlade Nehru je davi izjavil v parlamentu, da so od 1. aprila t. l. repatriirali v domovino vsega 5 korejskih vojni ujetnikov, ki želijo radikalov Manuela Marckosa zaradi protivladne aktivnosti.

Po poročilih iz Buenos Airesa je policija odkrila nove poskuse sabotaže na železnih progah. Preiskave v teku in podvzeti so ukrepi, da ne bi prišlo do morebitnih nesreč. Zvedelo se je tudi, da je policija v provinci Buenos Aires aretirala lokalnega voditelja radikalov Manuela Marckosa zaradi protivladne aktivnosti.

Kakor poroča list »Clarine«, je argentinski zunanji minister podal ostavko, ki jo je predsednik republike Peron sprejel. Menijo, da je vzrok ostavke zdravstveno stanje ministra. Kakor poroča isti list, bo v kratkem podal ostavko tudi minister za narodno zdravje.

Prva oživljena stranka

Buenos Aires, 25. avg. (AFP). Socialnodemokratska stranka Argentine se je znova pojavila v političnem življenju države. Novo vodstvo stranke je objavilo manifest, v katerem naštevata načela obnovitvene stranke. V manifestu je rečeno, da socialnodemokratska stranka smatra, da mora biti posameznik vključen v družbo, da pa ga družba v celoti ne sme absorbirati. Argentin-

ski socialni demokrati smatrajo prav tako, da bi bilo potrebno skleniti konkordat, ki bi reguliral odnose med cerkvijo in državo, tako da bi ena in druga ostali neodvisni in svobodni na svojem področju dejavnosti.

Po poročilih iz Buenos Airesa je policija odkrila nove poskuse sabotaže na železnih progah. Preiskave v teku in podvzeti so ukrepi, da ne bi prišlo do morebitnih nesreč. Zvedelo se je tudi, da je policija v provinci Buenos Aires aretirala lokalnega voditelja radikalov Manuela Marckosa zaradi protivladne aktivnosti.

Kakor poroča list »Clarine«, je argentinski zunanji minister podal ostavko, ki jo je predsednik republike Peron sprejel. Menijo, da je vzrok ostavke zdravstveno stanje ministra. Kakor poroča isti list, bo v kratkem podal ostavko tudi minister za narodno zdravje.

HELSENKI, 25. avg. (AFP). Ser romunske delegacije na zasedanju interparlamentarne unije prof. Lotar Radaceanu je sinoči umrl v Helsinkih po srčnem napadu. ki ga je imel v hotelu. Radaceanu je bil član romunske akademije znanosti, univerzitetni profesor v Bukarestu in predsednik parlamentarne zunanje politične odbora.

NEW DELHI, 25. avg. Indijska zbornica je danes soglasno sprejela načrt zakona o ukinitvi krzni s šibanjem. Ta kazen se v neodvisni Indiji tudi doslej ni uporabljala, vendar je formalno obstajala kot ostanek britanske zakonodaje v Indiji.

Misija Livingstona Merchanta

Zahodne velesile se pripravljajo na konferenco zunanjih ministrov — Dullesov pomočnik Merchant se bo informiral o stališčih, obenem pa govoril s francosko vlado o položaju v Severni Afriki

Washington, 25. avg. (Tanjug). Po dveh sestankih, ki jih je imel ameriški zunanji minister Dulles s francoskim in britanskim veleposlanikom v Washingtonu, prihajajo priprave za konferenco zunanjih ministrov držav na bliznjem konferenčnem središču v Maroku in vztrajajo na tem, da je treba odstraniti vse težave na ozemljih držav članic Severnoatlantskega pakta, da bi se tako lahko posvetile drugim pomembnejšim vprašanjem, kajti prelivanje krvi v obdobju mednarodne pomiritve lahko samo prinaša škodo interesom zahodnih držav.

Zavedajoč se, da bi francoski konservativci mogli, kakor to dela že njihov tisk, obožiti ZDA za vmešavanje in iskanje določenih koristi, če bi prišlo do neke odkrite sugestije francoski vladi, se je ameriško zunanje ministrstvo skrbno čuvalo, da bi v javnost ne prišlo prav nič, kar bi lahko navajalo na določene zaključke o njegovem stališču, pa čeprav je to v bistvu znano že prej.

Merchanta v Evropo se iz dveh razlogov: 1. Da opozori francosko vlado na nevarnost, ki bi jo lahko izzvalo nadaljnje odlaganje rešitve usode Maroka in Alžirja, ki ne samo ni v interesu Francije, ampak tudi ne v interesu Sev. atlantskega pakta glede na to, da Francija posilja v Severno Afriko čete, ki jih je dala na razpolago poveljstvu pakta, s čimer so nezadovoljne tako ZDA kot tudi druge

države članice. Razen tega ZDA ne želijo, da bi prišlo do nemirov v bližini ameriških letalskih oporišč v Maroku in vztrajajo na tem, da je treba odstraniti vse težave na ozemljih držav članic Severnoatlantskega pakta, da bi se tako lahko posvetile drugim pomembnejšim vprašanjem, kajti prelivanje krvi v obdobju mednarodne pomiritve lahko samo prinaša škodo interesom zahodnih držav.

Zavedajoč se, da bi francoski konservativci mogli, kakor to dela že njihov tisk, obožiti ZDA za vmešavanje in iskanje določenih koristi, če bi prišlo do neke odkrite sugestije francoski vladi, se je ameriško zunanje ministrstvo skrbno čuvalo, da bi v javnost ne prišlo prav nič, kar bi lahko navajalo na določene zaključke o njegovem stališču, pa čeprav je to v bistvu znano že prej.

Očitno je, da je Merchant pri-

od srede

MOSKVA. — Demokratični ameriški senator Allen Ellender, ki je trenutno v Sovjetski zvezi, je povabil 5 visokih sovjetskih funkcionarjev na obisk v ZDA. Povabilo se nanaša na člane prezidija CK KP SZ Malenkova, Kaganoviča, Mikoja Pervuhina in Suslova.

PRAGA. — Praški radio je sporočil, da je češkoslovaška vlada sklenila zmanjšati efektivne svojih oboroženih sil za 34.000 vojakov.

MOSKVA. — Prvi namestnik predsednika vlade Sovjetske zveze Mikoja je priredil večerjo kosilo na čast jugoslovanske gospodarske delegacije pod vodstvom Svetozarja Vukmanoviča. Pri kosilu so bili Kaganovič, Pervuhin, Malenkov, Suslov ter jugoslovanski veleposlanik v Moskvi Vidič. Tega dne so se začeli v Moskvi tudi razgovori med jugoslovansko delegacijo in sovjetskimi gospodarskimi voditelji. Razpravljajo o problemih, ki zanimajo obe državi.

BLD. — Član zveznega izvršnega sveta Moma Markovič je priredil večerjo na čast belgijskega ministra za delo in socialno politiko g. Leonu Trocletu.

WASHINGTON. — Predsednik Eisenhower je izjavil, da ZDA ne bodo dovolile, da bi njihova težnja izogniti se vojni, povzročila sklenitev »slabih sporazumov«. ZDA bodo privolile samo na takšne sporazume, ki bodo zagotovili »pravi mir«. Poudaril je, da razdeljenost Nemčije ni mogoče zagovarjati z nobenimi dokazi in da nadvlada nad ne-

Pogled na trg Mohameda Alija v Aleksandriji

III. SPOTI PO EGIPTU

PROBLEM GOSPODARSTVA

Ena najvažnejših nalog, ki so si jih po prevzemu oblasti postavili voditelji egiptovske revolucije, je bila skrb za napredek vsega egiptovskega gospodarstva. Govorili smo že o naporih in kmetijstvu in o prvih uspehih, ki jih je poela revolucija. Ob tem je značilno in posebej omembe vredno urejanje razmer okrog egiptovskega bombaža, ki ima v egiptovskem kmetijstvu najvažnejše mesto in ga po pravici imenujejo »hrtenica« egiptovskega gospodarstva.

Pred revolucijo, leta 1951 in 1952, v dobi hladne vojne, je bila spekulacija z bombažem neverjetno razširjena. V povojnih letih je padel izvoz na najmanjši obseg. Državne intervencije v obliki podpora so bile precejšnje. Ko pa so julija 1952 prevzeli oblast revolucionarji,

se je začel položaj spreminjati in storjeni so bili prvi koraki za ureditev razmer. Borza bombaža, ki je bila prej središče vseh spekulacij, je bila zaprta, poslovanje pa je prevzela nova ustanova »komisija za bombaž«. Vlada je omogočila proizvajalcem ugodnejše cene in se trudi za pospešitev izvoza tega blaga. Stanje je zdaj veliko ugodnejše. Vrsta sklenjenih trgovinskih sporazumov je pripomogla k uveljavitvi razmer in k povečanju izvoza tega tako pomembnega artikla egiptovskega kmetijstva, ki obenem predstavlja odlično surovinsko bazo za tekstilno industrijo.

Po prevzemu oblasti je vodstvo revolucije posvetilo svojo pozornost tudi položaju v drugih panogah egiptovskega gospodarstva. Z njimi se ukvarja »svet za nacionalno proizvodnjo«, katerega glavna naloga je proučevanje gospodarskih problemov. Na podlagi svojih analiz daje vladi predloge za sestavljanje dolgoročnih in kratkoročnih načrtov, ki naj omogočijo razvoj industrije in ostalih gospodarskih panog.

Prve dni julija smo obiskali strokovnjake sveta za nacionalno proizvodnjo in se več ur pogovarjali z njimi. Od njih smo dobili zanimive podatke o krajših in daljših načrtih. Razumljivo, da egiptovsko vodstvo in gospodarski strokovnjaki sodijo, da je uresničitev obsežnega načrta Saad El Ali, (Veliki jez) podlaga gospodarskega razvoja in povečanja blaginje države, kajti z uresnitvijo tega namena bi bil rešen problem vode, obenem pa bi prišli do potrebne električne energije, ki bi omogočila razvoj egiptovske industrije. Načrt je obsežen in njegovo uresničitev je najbrž odvisno tudi od pomoči iz tujine. Strokovnjaki sveta so se potrudili razložiti razvoj egiptovske industrije na drugih področjih, ki naj bi bili uresničeni v krajšem časovnem razdobju.

V Heluanu blizu Kaira gradijo jeklarino z letno kapaciteto 250.000 ton. Po oceni strokovnjakov ima Egipt zadosti železne rude. Cenijo, da bodo najdišča pri Asuanu zadostovala za več sto let. Lahko bi rekli, da

pomeni gradnja jeklarne v Heluanu zidanje temeljev težke industrije.

Tovarna umetnega gnojila, ki je egiptovskemu kmetijstvu neverjetno potrebno, proizvaja zdaj 250.000 ton na leto. To ni zadosti za rastoče potrebe egiptovske vasi. Zato so gospodarski strokovnjaki v svojih načrtih določili povečanje letne proizvodnje na 400.000 ton. Seveda pa je uresnitve tega povečano z gradnjo omenjenega velikega jez v južni delu Asuana.

Posebno mesto v egiptovski industriji imajo tekstilne tovarne. Obiskali smo veliko podjetje v Mahali El Kubri, 130 km severozahodno od Kaira. Videli smo, da ima tovarna moderne naprave. Najmodernejše stroje so nedavno kupili v ZDA. V tovarni dela več kot 16.000 delavcev, ki imajo na razpolago tovarniške restavracije, bolnišnice, kinematografe, športna igrišča in trgovine. Ta velikan egiptovske industrije proizvaja vsak dan 71 ton bombažnega predveta. Letna proizvodnja dosega povprečno 100 milijonov metrov bombažnih tkanin, 500.000 kg volnenga predveta in milijon metrov volnenih tkanin. Mnogi izdelki te tovarne, ki jih odlikuje odlična kvaliteta, gredo dobro v kup po arabskem svetu, pa tudi v nekaterih evropskih državah.

Stanje električne energije ni zadovoljivo. Strokovnjaki so nam dejali, da termocentrale proizvajajo 300.000 kilovatin ur, kar je premalo za večje potrebe Egipta. Nova hidrocentrala v Asuanu (manjša hidrocentrala, torej ne tista, ki naj bi bila zgrajena ob velikem jez), bo dajala 345.000 kilovatin ur.

Med bivanjem v Egiptu smo zvedeli, da imajo še druge načrte za dvig industrije. Predvsem je tu načrt za zgraditev tovarne papirja, ki bi lahko izkoristila odpadke sladkornega trsa in riževo slamo. V dveh letih naj bi bila zgrajena tudi sladkorna tovarna. Rekli so nam tudi, da gradijo tovarno gnojila.

Kar zadeva rudno bogastvo, Egipt še ni zadosti raziskana dežela. Znana so najdišča železne rude pri Asuanu in petrolejski izviri. Zdj znova preiskujejo petrolejska polja, za katere so dali koncesije tudi tujim družbam.

Pripomniti je treba, da je državna rafinerija nafte v Suez, povečala svojo letno proizvodnjo od 300.000 ton na 1.300.000 ton. Egiptovski strokovnjaki sodijo, da so v nekaterih puščavskih predelih bogata najdišča nafte. Puščava pa je devet desetlin egiptovskega ozemlja.

Tudi promet je napredoval. Do konca prihodnjega leta bodo zgradili 500 km novih cest. Kljub temu pa je Nil še zmeraj glavna prometna žila. Zato pripravljajo vrsto načrtov, ki naj izboljšajo promet na veletoke. Egiptovska vlada skuša z vrsto ukrepov pritegniti zasebni kapital k industrijskemu razvoju zemlje. Zato so sprejeli zakon o oprostitvi carine za uvoz industrijske opreme, pa tudi zakon, ki oprošča industrijo davkov za nekaj let. Uvedli so tudi carine, ki naj zaščitijo domačo industrijo.

Novi režim v Egiptu pričakuje, da bodo bivši veleposelniki uporabili odškodnino, ki so jo dobili za razlašeno zemljo, za naložbe v industrijo. Vendar se nam zdi, da se pričakovani egiptovski vlade niso uresničili.

Ukrepi za dvig industrije, za ureditev razmer v kmetijstvu napor za osvajanje novih tržišč, ukrepi za pospeševanje drugih gospodarskih panog se že doli prve uspehe. To je lepo razvidno iz bilance trgovinske izmenjave Egipta. Trgovinski primanjkljaj, ki je znašal leta 1952 okoli 165 milijonov dolarjev, se v lani spremenil v višek 15 milijonov dolarjev, kar preprosto govori o uspehih novega režima.

Politično zatišje v Trstu

Letos je res bolj muhasto vreme in je bilo malo tiste pasje vročine, ki človeka v Tržaškem kotlu naravnost duši. Toda politično vzdušje z vsjo zasnopnostjo avgustovih dni se čuti navzile tudi v Trstu. Gotovo ne toliko kot v Rimu, kjer sedaj ni težko dobiti prostor za parkiranje ali mogoče v Torinu, kjer je v teh dneh zapustilo mesto več kot 400 tisoč ljudi. Mnoge tovarne in podjetja v Italiji so za teden ali dva prenehala z delom. Tako je tudi v Trstu med drugimi okoli 6 tisoč delavcev tržaških ladjedelnic odšlo za dva tedna na plačan dopust. Na mnogih trgovinah v mestu so spuščeni roloji z napis: zaprto zaradi počitnic. Tudi vrata tržaškega občinskega sveta so se zaprla za ves avgust in se bodo odprla šele tja proti koncu septembra, ko bo prvo zasedanje. Pred odhodom na počitnice pa se je spomnil Trsta (mogoče da bi ga v miru pustili preživljati kratke počitnice) tudi predsednik italijanske vlade Segni z bodrilnim pismom, da so se »stvari začele premikati« v dobro tržaškem zahtevam. Skoro v istem času pa je od vladnih krogov inspiriran tisk napisal, da mesto z 280 tisoč prebivalci ne bo moglo še nadalje dihati z umetnimi pljuči v sedanjem ritmu ter da se bodo morala začeti gospodarska kolesa drugače vrteti.

Toda poletni odmor, ki je že nekoliko ustvarjen za to, da človek skuša pozabiti na svoje težave, je politični začasno ob stran tudi politične akcije za reševanje najtežjih vprašanj, ki motijo Trstane, z zanimanjem pa zasledujejo pisanje tiska o rekordnem obisku turistov v Italiji, kar se dogaja tudi v Trstu. Od januarja do konca sezone računajo, da je bilo na počitnicah v Italiji okoli 10 milijonov tujcev. V tem času je v obratu okoli 25 tisoč hotelskih podjetij, ki imajo okoli 500 tisoč postelj. V načrtu pa imajo gradnjo 3 tisoč 600 novih hotelov, ker se še vedno čuti pomanjkanje hotelov.

In katerih turistikov je največ v Italiji? To bi se dalo ugotoviti že tudi v Trstu, kjer povsod srečujemo večina Nemce. In tako so pokazale statistike tudi za Italijo, da so Nemci na prvem mestu, nato pridejo Švitarji, Francozi itd. V teh dneh je bil zlasti naval na Dolomite. Cortina je bila preplavljena z avtomobili in v popoldanskim urah si se težko prebil z vozilom skozi gnečo motornih vozil. Po cestah pa si sreča nepretrgane kolone avtomobilov v obeh smereh.

Turistično društvo v Trstu pa je izbralo počitniško sezono, da je poslalo propagandni avtopulman za pospeševanje turizma na Tržaškem na turnejo po Evropi. Najbrže bi radi tukaj poleg Nemcev, ki jih je že sedaj največ, privabili tudi turiste drugih narodnosti; turizem pa naj bi jim služil tudi kot nadomestilo za izgubo bližnjega zaledja Trsta. Letos so spremenili tudi grad Miramar v muzej ter ga odprli turistom.

Jesen je pred duri, kratko politično zatišje se bliža koncu in zavesa na politični pozornosti se bo zopet kmalu dvignila. Tudi znane tržaške zahteve od v-

nitev ladij, proste cone pa do sklicanja mednarodne pristajalske konference, vse te in še druge zahteve bodo ponovno stopile v ospredje.

Toda kakor je dobra stran poletnih počitnic, da potisnejo nekatere probleme na stran, pa po drugi strani ljudje tudi razmišljajo, kaj je narejeno in kaj bi moralo biti z ozirom na obljube in obveznosti. Slab mesec se in treba bo za obletnico Londonskega sporazuma narediti obračun. Tudi tu so še neizpolnjene obljube. Med drugimi vprašanje zakonskih predpisov za ureditev slovenskih šol v Italiji itd.

Gospod Segni je v svojem pismu napisal, da so se »stvari začele premikati...« . Da bi se res začelo, toda ne samo v izpolnjevanju zahtev Trsta, temveč tudi po ženevskih tirnicah mednarodnega sodelovanja. Jesen bo dala odgovor tudi na ta vprašanja.

Stane Lenardič

DUNAJ, 25. avg. (Reuter). Davi se je na Dunaju začela osemindeseturna stavka zdravnikov in dentstov, ki protestirajo proti vladnemu načrtu o novi narodni zdravstveni službi. Zdravniška pomoč je zagotovljena, samo v primeru nujne potrebe. Stavka 13.000 zdravnikov ter 2500 dentstov, ki smatrajo, da novi vladni načrt o zdravstveni službi omejuje svobodo zdravnikov in ogroža odnose med zdravniki in pacienti.

WASHINGTON, 25. avg. (Reuter). Poveljstvo ameriške mornarice je imenovalo kontraadmirala Stuarda Ingerbolla, bivšega poveljnika šesta pomorskih operacij za poveljnika ameriške sedme flote na Daljnem vzhodu. Ingerboll bo nadomestil dosedanjega poveljnika viceadmirala ...

na četrtak

Rudi Stajdihar

NOVINAR in družbena kritika

KULTURNI RAZGLEDI

Boštanjška afera pred sodiščem

Od 8 h jutraj pa pozno v noč je v torek, 23. t. m. zasedal v Ljubljani senat Okrožnega sodišča pod predsedstvom sodnika Juvana in razsodilo o zasebnosti tožbi proti novinarju Miletu Smolinskemu, piscu članka »Vojna z otroki ali srednji vek v Boštanju«, ki je spomladi leta 1933 tako živo odjeknil v slovenski javnosti. Kot tožili so nastopili: učiteljica Jožica Papež, predsednik dosedanjega občinskega ljudskega odbora Boštanj Ivan Zagoršek, zastopniki občinskega odbora SZDL in občinskega ljudskega odbora, med številno publiko pa smo tudi videli več prosvetnih delavcev in novinarjev.

Pred sodiščem se je razvijala repriza dogodkov v Boštanju, ki jih je žigosal v svojem članku novinar Smolinsky. Ta in njegova obramba so pred sodiščem dokazovali in tudi dokazali, da je pisec dogodke v Boštanju dobronamerno prikazal v svojem članku, kot posledico razredne borbe na vasi, brez vsekakega tudi najmanjšega namena osebnih žalitev, obračunavanja ali podobnega. Toda ljudje, katerih dejavnost je pisec članka kritiziral, so namrečno, da bi iz tega potegnili dober pouk, trmasto vztrajali na svojem. S tožbo proti piscu članka Smolinskemu kot s tožbami proti ljudem, ki so dali novinarju podatke za njegov članek, so skušali dokazati, da imajo le oni prav, ter se na ta način »rehabilitirati«.

Toda sodišče je po temeljiti oceni in po dolgotrajnem dokaznem postopku ugotovilo le dobronamerno hotenje kritike v Smolinskyjevem članku. Se več, v razsodbi je izrecno poudarilo, da je za kazensko odgovornost novinarja potrebna njegova subjektivna krivda, namena žalitve in obrekovanja. Novinar kot javni delavec v naši družbi ima vso pravico, da v tisku neusmiljeno ožigava vsak postopek in pojav, ki je tuj socialističnim nazorom naših ljudi.

Pretepanje šolarjev znova obsojeno

Tako se je pred sodiščem tudi vedno bolj razpletala klopka o pretepanju otrok v boštanjški šoli. Iz izpovedi številnih prič in drugega dokaznega gradiva, je sodišče lahko ugotovilo, da je tožiteljica učiteljica Papeževa, dejansko pretepana otroka, ter da je Smolinsky opozoril v svojem članku le na pereč problem vzgoje v naših šolah. Ob tem pa je res postranska stvar, ali je na katerem otroku zlomila tri kuhališce ali pa samo eno.

Pri oceni dokaznega gradiva pa je sodišče ugotovilo, da so nekatere priče naknadno pred sodiščem v Sevnici verjetno pod vplivom zunanji sil (beri: strahom pred vaški močjo, je svojo reakcijo v Boštanju) svoje prvotne izjave, ki so jih dale in celo podpisale novinarju Smolinskemu, omiljevale. Zato je v teh primerih dalo sodišče vero tistemu, kar so ti ljudje izpovedali prvotno. Takrat pa so povedali vse stvari tako, da je pač moral novinar označiti pretepanje učiteljice Papeževe kot bestialno, sadiščno itd.

Tak, tipičen primer smo videli na sami razpravi pri priči Ivanu Pešcu. Smolinskemu je podpisal obširno izjavo, kako so v šoli pretepani njegove otroke. Pred sodiščem pa se je takole izmikal: »Takrat nisem mislil, da bo prišlo to pred sodišče! — Saj ni nič na tem, če bi bil

otrok tepen v šoli, tudi jaz sem bil, ko sem bil mali, pa sem vseeno dobro vzgojen. Ne vem, di bi bila moja fanta tepena — zato se briga žena, toda take malenkosti mi ne pove...«

Avditorij se je zgražal, ko je učiteljica Papeževa pretepana otroke. Ta pa je vse to poslušala mirno, flegma, z dolgočasnim obrazom.

Clovek, ki je vse to poslušal, pa se je moral zares vprašati, zakaj je bilo ob izidu samega članka toliko hrupa med precejšnjim delom prosvetnih delavcev. Na vse mogoče načine so takrat obsojali članek, razpravljali o njegovih napakah in so nekateri prav po celovito branili kritizirane učitelje. O dejanski krivdi teh učiteljev (ki se je v tej razpravi ponovno jasno pokazala) pa se niso prepirali. Namesto, da bi obsodili učitelje, ki so pretepani otroke na boštanjški šoli in sploh to nesocialistično metodo vzgoje, ki nima ničesar skupnega z vzgojo v naši družbi, so napadali novinarja, ki se je upal tako javno v tisku razpravljati o vzgojnih problemih. Torkova razprava pred sodiščem je jasno osvetlila to zmotno dela naših prosvetnih delavcev.

Pred sodiščem pa so bile osvetljene in potrjene še druge trditve, ki jih je v svojem članku obsodil Mile Smolinsky. Tako je sodišče dalo vero več pričam ki so izpovedale, da je bil predsednik občinskega ljudskega odbora Boštanj (ki je danes še vedno odbornik novega občinskega ljudskega odbora Sevnica), med vojno kot pomočnik nemškega komisarja za zaplenjeno premoženje, res sodelavec okupatorja. Pred sodiščem se je v izjavah prič tudi slišalo, kako je vdiral v stanovanja izseljencev in pregnancev ter si prilaščal kokeši, obleke, kolese itd. Zastopnik tožnikov pa je vse to označil z lepimi besedami: »Zagoršek je bil le po službeni dolžnosti sodelavec okupatorja...«

Toda predzrnost teh ljudi, ki takoj poskočijo, če kdo pokaže na njihovo krivdo ali se spodtakne ob njihovo čast, se je pokazala prav pri Zagoršku, ki je se na sami razpravi razširil obožnostno proti novinarju Smolinskemu, ker je ta pred sodiščem v svojem zagovoru pojasnil, da smatra že omenjeno delo Zagorškega med okupacijo za navadno kriminalno dejanje.

Kritika je bila upravičena

Sodišče je ugotovilo, da je novinar Smolinsky ravnal dobronamerno, ko je kritiziral boštanjške krajevne politične in družbene razmere in očitne tendence gotovih ljudi, ki niso v skladu z načeli našega novega družbenega reda. Sodišče je celo ugotovilo, da je Smolinsky pri svojem novinarskem poslu postopal pravilno, saj se je osebnostno dobro prepiral, da je šlo v Boštanju res za nevdružne politične razmere, za ideološko borbo proti ostankom preteklosti, ki se pojavljajo ob našem vedno uspešnejšem socialističnem razvoju. Sodišče je v pisnem članku videlo upravičeno kritiko učiteljice Papeževe, Zagorškega, OLO in občinskega odbora SZDL ter znatnega dela boštanjške vaške reakcije, ne pa osebnih napadov in obrekovanja na zasebne tožitelje.

Zagoržena borba ostankov preteklosti iz Boštanja, je našla svoj odraz še celo pred sodiščem, ko so očitali piscu, zakaj se je za podatke za svoj članek

zglasil samo pri siromašnih. V tem jasno sodišče ni moglo videti nobene napake, nasprotno, ugotovilo je, da so prav le-ti bili potrebni zaščite proti premožnejši vaški reakciji, ki je gospodarila v Boštanju.

V Boštanju pa še naprej po starem

Se jasneje, kot v Smolinskyjevem članku, je bila v tej pravi osvetljena vloga občinskega ljudskega odbora in odborov množičnih organizacij (ZK in ZB sta že prej umaknili tožbi), katera so vodili ljudje, ki so ob omenjenem članku namrečno, da bi te stvari uredili v svoji vasi tako kot je treba, le užalošeno zakrli, trdno stopili skupaj in štiti drug drugega in zahtevali za vsako ceno obsodbo pisca. Namesto, da bi množične organizacije preprečile delo vaške reakcije, ki je trajalo precej časa in začele razredno borbo v vasi, so naravnost še podpirale delo te reakcije. Kdo bi se mogel potem še čuditi, če v Boštanju še vedno obstoja stari občinski odbor SZDL, čeprav že več mesecev dela v Sevnici novi občinski odbor, katerega so izvolili tudi zastopniki Boštanj! Toda predsednik boštanjškega občinskega odbora SZDL Stane Lipar, ki je nastopal pred sodiščem, je glasno izjavil: »Mi še obstajamo po starem, saj še vedno sprejemamo pošto na naš naslov...«

Sodišče je oprostilo pisca

članka Mileta Smolinskega vse krivde in odgovornosti, tožiteljem pa naložilo poravnavo vseh sodnih stroškov, ki gredo že v težke desetisočake. Ob tem pa nastane vprašanje, kdo bo plačal del, ki so ga s tožbo napravili odborniki občinskega ljudskega odbora in občinskega odbora SZDL Boštanj, ki ne obstojata več. Zvedeli smo, da je nov občinski odbor SZDL v Sevnici (pravni naslednik nekdanjega občinskega odbora SZDL v Boštanju) že odločil, da ne prevzame nobenih posledic boštanjške pravde. Prav bi bilo, če bi isto sklenil tudi novi občinski odbor v Sevnici. Sodne stroške naj plačajo tiste osebe, ki so ta denar zapravile, nikakor pa to ne sme trpeti skupnost.

Upam, da je torkova pravda ljudem, ki so nastopili v njej kot tožitelji le v dober pouk, da njihova čast ne bo oprana samo z nenehnim vlaganjem zasebnih tožb, temveč da imajo za to na razpolago še nešteto poti kot vsak državljan; pravico do javne kritike, borbo mišljenj itd.

Boštanjška pravda zaradi Smolinskyjevega članka pred sodiščem je končana. Toda ob njej je ostalo odprtih mnogo problemov, ki morajo nujno zanimati, ne samo sodnike, javnega tožila, temveč tudi vse politične in oblastne forumne tako v okviru občine in okraja.

B. Kuhar.

Nekaj podatkov o rodnosti žena

Zavod za statistiko LR Slovenije je v julijški številki »Prikazov in študij« objavil demografske tabele fertilitetnosti oziroma rodnosti žena v letih 1948—52, ki jih je sestavil dr. Marijan Blejec. Že pred tedni smo komentirali tabele umrlivosti v Sloveniji od istega avtorja. Vsi ti prikazi služijo kot demografski analizam in perspektivnemu izračunavanju števila prebivalstva. V sledečem sestavku posredujemo bralcem nekaj statističnih ugotovitev o rodnosti žena v posameznih letih starosti.

Možnost rodnosti pri ženah se v povprečju prične s 15 letom, preneha pa s 50 letom. Izražamo jo s povprečnim številom rojstev deklev in deklic v enem letu življenja žena v določenih starostih. Največja rodnost žena je v 26 letu, slede ji starostne skupine 27, 25 in 28 let, nato pa se zvrstijo žene s 24, 29, 30, 33, 32, 22 in 33 leti starosti. Rodnost v 34, 35 in 36 letu starosti je približno enaka rodnosti v 21 letu, medtem ko je število rojstev pri ženah dvajsetih let enako številu no-

vorjenčkov pri ženah s 37 leti starosti.

Pri ženah od 37 do 45 leta rodnost polagoma pada, medtem ko se rodnost pri ženah od 17 do 20 leta naglo veča. Število rojstev pri ženah s 15 in 16 leti je tolikšno, kot pri ženah 46 in 47 let starosti. Več deklic kot dekčev rodiijo žene v starosti od 15 do 18 leta in v 49 in 50 letu, ko je že majhna verjetnost oploditve, dočim v vseh ostalih starostnih razdobjih prevladuje število moških novorojenčkov.

B. L.

FILM

On iz sanj

Dejstvo, da so naši Italijani svoj najboljši filmski izraz v neorealizmu, je danes že neizpodbitno. Zato je tem bolj zanimiva ugotovitev, kako malokdaj se italijanska filmska produkcija poslužila neorealizma pri ustvarjanju komedij. Sicer je res težko združiti dve tako različni načini, kot je neorealizem in pa karikatura situacijskega komika, ki je z maloštevilnimi izjemami doslej veljala za eden način, ne katerega se da posneti filmska komedija.

Ta način sta si izbrala tudi scenarista in režiserja komedije On iz sanj Metz in Marchesi. Priznati jima moramo, da sta v filmu pokazala dober občutek smisla za komiko, duhovitost in prepričanje za izraziti filmski tempo, zdeli pa situacije. Spretno sta v dokaj navadno in navno zgodbo vnesla paradoksalne aluzije na Freudovo psihanalizo, s pomočjo katere se pravzaprav »razložijo« ves problem v filmu.

Sanje so res področje, v katerem se lahko razmahne vsa fantazija in dobe prav vsi pojavi izmišljeni potezi. Vendar je filmu mogoče vendarle v škodo, da so skoraj vse osebe tako zelo karikirane, čeprav se za karikature marsikje skriva satira. Izgleda, predvsem moški, so zadovoljivo izmišljeni, sicer je res težko, lepa Silvana Pampanini pa je tako le »dekoriativni element« duhovito zamisljenih sanjskih prizorov. Film je navadno podjetje za izposojanje filmov, ki ga v slovenski razredu vidimo ga pa v slovenski verziji, ki jo je oskrbelo podjetje Vesna - film. S. G.

Uroš Zupančič

Takrat bi moral Vinko samo povedati, od koga je dobil »Poročevalca«, pa bi bilo vse dobro. Bilo bi dovolj, da bi samo namignil na Maksa, pa bi bil prost. Vendar tega ni storil, ne takrat ne kasneje in Maks je to dobro vedel. Nihče se ni čudil, ko je Maks doma, med pripovedovanjem, kako so Vinkota pretepani, — jokal.

Po desetih dneh so Vinkota zopet zasliševali. Razen tega, kje je dobil »Poročevalca«, bi moral tudi povedati, kje je Andrej Kumar — stric Marko, kdo je 7. septembra streljal na karabinjerje pred trgovino Šporm — na ta dan je Jeliča praznuje svoj praznik — ted. t. d. Vinko ni ničesar povedal, sicer tega tudi vedel ni. Med zasliševanjem pa je skozi odprto vrata vrtih zagledal obraz in zadelo se mu je, da je Novakov Marjan. Kasneje je le-ta sam prišel v sobo in potrdil, da imajo »pravega« v rokah.

Zadnje dni novembra leta 1941 je bila v Ljubljani velika akcija. Pobesneli fašisti v svoji nemoci niso vedeli, kaj bi počeli. Iz ljubljanskega sodišča, kjer je bil v samici zaprt tudi Vinko, so vzel šest ljudi, med njimi tudi njega.

Vozilj so jih po ljubljanskih ulicah, da bi zmešali sled, vendar odpeljanj ni bilo težko ugotoviti, da so se ustavili v Knafličevi ulici, sedaj Toneta Tomšiča ulici. Fašisti, ki so bili pijani, so jih potirali v kletne prostore neke hiše.

Balzacove „Okrogle povesti“

S svečano resnostjo razkošno opremljene knjige so se na našem knjižnem trgu pojavile Balzacove prešerne in veseljaške zgodbe.

Pred dobrimi 120 leti je izšla prva skupina desetih povesti, leto pozneje druga in končno l. 1837 se tretja. Balzac jih je imel v načrtu sto, a je pozneje svojo zamisel zavrgel in se napotil ali skoraj povsem dokončanih zgodb ni lotil več. Prav gotovo je avtor z njimi hotel ustreči okusu svoje dobe. Prav lepo nam to dokazuje anonimni uvod v drugo izdajo (1855), v kateri najdemo tudi prvih priobčenih in pri nas ponatisnjenih Dorejeve ilustracije. »Balzacova knjiga«, je napisano tam, »dejansko ni samo v šegi Don Juana, Pantagruela in Pulcijevih pesnitev napisana literatura, kakršna se blesti na častni polici knjižnice človeškega duha, temveč je predvsem — in tega ne smemo pozabiti — knjiška literarna arheologija. V takem času, kot je bila doba renesance, so literarni zgodovinarji pričeli vrednotiti književnost in mladi, goreči Balzac... je hotel obnoviti jezik in navdih preteklosti. Posnemal je Rabelaisa, tako kot so drugi posnemali Ronsarda ter napisal »Okrogle povesti«.

Omenjeni vzrok prav gotovo ni edini. Balzac, ki je pojem umetniškega ustvarjanja skorajda istovetil z analizo družbe in človeka, bi zgolj zaradi okusa svoje dobe ne napisal dela, za katerega je sam menil, da je najtežje, in najpopolnejše od vseh, kar je ustvaril (literarni zgodovinarji se glede kvalitete povesti ne strinjajo s pisateljem).

Nekaj več nam o nastanku »Okroglih povesti« pove osnutek »Lepe Imperije«, natisnjene pod naslovom »Nadškof« v prvi številki časopisa »La Caricature«. Podpisani Alfred Coudreau, s pravim imenom Honoré de Balzac piše: »V času, ko je bila Cerkev močna in bogata, njeni principi niso bili preprosti apostoli, niti licemerno hladni in preračunljivi sodobni prelati... Kako vesel bi bil človek, ko bi mogel napisati dobro zgodbo o sedanjem pariškem nadškofu! Toda v anekdoti bi vsi videli politiko in posledice bi čutili moj žep... Navsezadnje bi lahko dal slovo poeziji. Pojdimo zato raje nekaj stoletij nazaj in si ogledimo Lepo Imperijo.«

Teh Balzacovih besed ni mogoče razumeti narobe. Pisatelj se je hotel izogniti neprijetnostim in če je hotel povedati to, kar je hotel, se je moral umakniti »za nekaj stoletij nazaj«.

»Okrogle povesti« niso satire na povsem konkretne ljudi in dogodke, saj prav izjemoma najdemo v njih opis katerega Balzacovega znanca. A vendar vsebujejo otiro in brezkompromisno prostercereno stališče. Pisatelj se proti licemerstvu vseh vrst bojuje z najpripravnim in najhujšim orojem — s posmehom. V teh zgodbah je prav zato mnogo manj »legitimne« kot v svojih romanih. Obenem pa je tudi bolj živahen in bolj sočen.

Kako so napisane »Okrogle povesti«, Balzacov slavospev

IZ POLJČAN

Radioamatersko društvo v Poljčanah je zgradilo majhno radijsko postajo. Vsako nedeljo oddajajo na valovni dolžini 199,2 metra. Oddajo dobro slišijo po vsej vasi, pa tudi v okoljskih krajih. njo.

življenjske radosti in vsemu zdravemu, naravnemu in pristnemu človeku? Pisatelj sam pravi šaljivo o njih v »Teoriji povesti«: »Troje je dano: mož, žena in ljubimec in iz tega se lahko splete sto zgodb, od katerih ne bo niti ena podobna drugi. Nastanejo lahko prav tako kot nastane sto jedi, torej naredi kuhar iz jajca, torej bistveno povsem enake substance.«

Snov oziroma motive je Balzac črpal iz bogate zakladnice evropske renesančne novele. Lepo Imperijo, ki je zgodovinsko izpričana oseba (1480 — 1511), so opevali že pesniki

bila najosabnejša in najbolj muhasta deklina v svojem obretu: »Par ma ficque« — »pri moji kokoški«; »feconde« — »samo druga« itd. Vrsta stavkov ali celo odstavkov je povsem preprosto izpuščena (prim. Post Franca Prvega, Draga ljubzenska noč itd.). Menim, da bi Slovenski knjižni zavod, ki je knjigo založil in izdal, moral prevod popraviti in urediti, posebej, ker že umrlj prevajalec tega ni več mogel storiti.

Vprašanje, ki se nam ob pričetku knjige vsiljuje samo po sebi, je vnanja podoba knjige. Dorejeve ilustracije, ki v paginaciji prevoda vedno zaostaja

Z Mednarodne grafične razstave v Ljubljani; Veselin Staičkov (Bolgarija) — Pokrajina (1954), jedka nica

J. du Belay, Philippe Béroalde in pravilnost Nicolas Campano, opisovali so jo Matteo Vandello (III., 42.) Bercalde de Verville in celo Stendhal v svoji »Zgodovina slikarstva«. Vrsto zgodb je pisatelj našel tudi v »Dekameronu«, v knjigi »Sto novih novel«, pri Rabelaisu itd. A vendar se »Okrogle povesti« bistveno razlikujejo od vzorcev oziroma od starejših, že obdelanih motivov. Veliki francoski romanopisec je poglavljal značje nastopajočih junakov in utemeljeval potek dogajanja. Če so pri Vandello iste osebe v večini primerov lutke, katere svojevoljno premika pisatelj od strani do strani, so Balzacovi junaki kljub vsej grotesknosti živi ljudje. Tudi tu lahko zasledimo njegovo mojstrstvo.

Prevajalec dr. Anton Debeljak ni imel lahkega dela »Okrogle povesti« so pisane v stari francosčini, ki je v mnogih primerih tudi pisateljevo »lastno delo«. Slovenci pa jezika, v katerem bi Debeljak mogel delo posloveniti, nimamo. Trubarčina ima pač premajhen besedni zaklad. Debeljak se je zato odločil za sodobno slovenščino, vmes pa je vplel razne arhaizme. Slednji pa so vse prej kot posrečeni. Besede kot so n. pr. monastir, pokletina, jediščina, ljubodinstvo (v orig. exercise amoureux), zatornik, kroža, odobrodelita itd. so ali tuje ali pa popačenke, za katere bi prevajalec lahko našel ustrežnejše izraze. Nekatere fraze sicer dokazujejo prevajalčovo spretnost n. pr. »To videt«, »podržavka« itd., vendar njegovega površnega in slabega prevoda ne morejo opravičiti. Zadoštuje, da primerjamo prevod prologa, v katerem je Debeljak vrsto stavkov in fraz dodal: »... pour que ce fust un génie melancolique« prevaja »kajti bil je mrk in mežav vleum«; »goutieux très-illustres et beuveurs très-prestieux« s »poznavačci močnih in sočnih grizljajev, ki se radi elastoustijo z reznimi zalozagi, pivci in lahožolci«; a tudi sicer je prevod kar se da neustrezen, n. pr. »Imperia estoit la plus precieuse et fantasque fille du monde« — »Imperia je

veliko po več strani za tekstom,

velikost mašne knjige in dragocen papir dajejo knjigi videz takšne pomembnosti, kakršna knjiga v resnici nima. Dosele je nobenega naših klasikov nismo tiskali v taki opremi, Preserna pa smo navadno kar broširali. Čemu potem »Okrogle povesti« v tej obliki? Če je zalozba hotela pokazati kaj zmora, bi morda bilo bolje, ko bi se nekoliko potrpela.

Čeprav je natis takšne knjige dovolj razveseljuje dogodek, je vendarle težko zavrniti pomisleke, ki se porajajo sami od sebe. Pratičen smoter, s katerim je zalozba računala, je namreč preveč problematičen, posebej, ker takšne razlike med kulturnimi zahtevami in ljudskimi potrebami doslej niso bile mogoče opaziti. Tako eks travagantna in tako draga knjiga — v prodaji stane 5000 din, delovnemu človeku žal ne bo dostopna. Njen praktičen političen pomen je prav zaradi tega izgubil vso praktično pomembnost, saj bo našla svoj prostor le na prav redki knjižni polici. Morda je niti vse knjižnice ne bodo kupile. Toda, ali niso skladišča naših knjižnih zalozb že dovolj polna? Težko bi bilo ugotoviti vse okoliščine, zaradi katerih so »Okrogle povesti« izšle v tej obliki — vse, kakor pa je o tem odločil ožek krog ljudi, ki morda še ni prebolel subvencij in ki prav malo upoštevajo želje, možnosti in potrebe delovnega človeka.

Slovenci smo vedno skrbeli za lepo opremo knjig. Kljub temu ni težko ugotoviti, da je pretiravanje in razkošje nesmiselno, če gre na škodo kupca. Se posebej pa je nesmiselno, če ni estetsko zadovoljivo. Notranja in zunanja oprema knjige — delo Erika Justina — vinjet, obrobne skice in okraski, polni listov, lističev, pikic in črtic, vse to spominja na preživeto secesijo in ne more na domesti likovno čiste sodobne dekoracije. Kljub dobri volji zalozbe, ki je Justinov portret v uvodnem vložku dodala podobam Balzaca, Rabelaisa in Doreje, menim, da bi opremo te vrste lahko poprsale.

M. Prosenec

Zaradi „Slovenskega poročevalca“

Ko se Ježica, ki spada v občino Ljubana—Bežigrad, pripravi za svoj krajevni praznik, se bolj kakor kdajkoli spominja svojih borcev.

Prav ta čas, ko ne mine dan, da se ne bi sestala ena izmed komisij pripravljalnega odbora, steče vedno znova in znova beseda o teni ali onem z ljubljanskega Posavja, ki se je izkazal med borbo s svojimi dejanji.

Tako je stekel razgovor tudi o Vinku Snuju iz Stožic, 80 odstotnem invalidu NOB. Bolj ko smo brskali po spominu, ki nas že zapuška, bolj smo prihajali do zaključka, da je treba o njegovem herojskem zadržanju pred okupatorjem — pisati.

»To ne sme biti v pozabo, pa bo šlo«, je menil Jože iz komisije za tisk in propagando; »če se ne spravi na papir in ohrani tam, kjer bo največ koristilo«.

Za »Slovenskega poročevalca« so med okupacijo streljali, kdo ne ve tega? Vendar ga je Vinko, kakor mnogo drugih, bral in »dajal napreje«, kakor je bilo rečeno v njem. Bil je organiziran mladinec, bil je član trojke, organiziral je svojo trojko in je dal nalogo, naj vsak izmed njih čimprej organizira spet svojo.

literaturo in drugo. Vinko jo je izročal naprej — svoji trojki, Strečko Dovcu in Janezu Gorenču iz Stožic. Janez Gorenc pa je pri formiranju svoje trojke našel na izdajalca — Marjana Novaka in Mirota Novaka. Ta dva sta povedala karabinjerjem, s katerima sta že prej delala, da imata »Slovenskega poročevalca«, ki jima ga je dal — Janez.

Tako je Gorenc prišel v zapor. Pričelo se je nečloveško mučenje,

Vinko Snouj v bolnišnici l. 1942

ker ni hotel povedati, kje je »Poročevalca« dobil. Končno je odšel na povedal,

Vinko ni bilo doma, ko so karabinjerji vdrli v hišo in začeli preiskavo. Aretirali so ga na nemško-italijanskem bloku, ko se je vračal iz Gamelj domov. Pred njim pa je padel v roke karabinjerjem, ki so preiskavali v Snoujev hiši, Maks Korošec. Le-ta mu je prinesel »Slovenskega poročevalca«, skritega pod obutimi do kolenkami. Ko je odprl vrata, je našel na puškino cev. Seveda so takoj hoteli vedeti, po kaj je prišel, toda odgovor je bil tu, pripravljen že davno prej za tak primer: »Vinko me uči igrati na harmoniko«. Niso mu verjeli, preiskali so ga in vkleknili, toda v nogavice niso pogledali.

Aretirali so tudi Vinkovega brata Ivana in ko so kasneje pripeljali vkleknjenega še samega Vinko, so vse tri odvlekli v Ljubljano.

Vinko in Maks so zaprli v bivšo klasično gimnazijo in tam je neki fašist začel mahati pred Vinkom s »Slovenskim poročevalcem«. S sadiščnim nasmehom in histeričnim glasom je kričal: »Snoj komunista, Snouj komunista, a...«

Potem so oba slekli in gola pretepli z blikovkami, vendar Maksu ni bilo treba sezuti do kolenk. Ko so ga kasneje spustili domov, je »Poročevalca« prinesel nazaj.

Takrat bi moral Vinko samo povedati, od koga je dobil »Poročevalca«, pa bi bilo vse dobro. Bilo bi dovolj, da bi samo namignil na Maksa, pa bi bil prost. Vendar tega ni storil, ne takrat ne kasneje in Maks je to dobro vedel. Nihče se ni čudil, ko je Maks doma, med pripovedovanjem, kako so Vinkota pretepani, — jokal.

Po desetih dneh so Vinkota zopet zasliševali. Razen tega, kje je dobil »Poročevalca«, bi moral tudi povedati, kje je Andrej Kumar — stric Marko, kdo je 7. septembra streljal na karabinjerje pred trgovino Šporm — na ta dan je Jeliča praznuje svoj praznik — ted. t. d. Vinko ni ničesar povedal, sicer tega tudi vedel ni. Med zasliševanjem pa je skozi odprto vrata vrtih zagledal obraz in zadelo se mu je, da je Novakov Marjan. Kasneje je le-ta sam prišel v sobo in potrdil, da imajo »pravega« v rokah.

Zadnje dni novembra leta 1941 je bila v Ljubljani velika akcija. Pobesneli fašisti v svoji nemoci niso vedeli, kaj bi počeli. Iz ljubljanskega sodišča, kjer je bil v samici zaprt tudi Vinko, so vzel šest ljudi, med njimi tudi njega.

Vozilj so jih po ljubljanskih ulicah, da bi zmešali sled, vendar odpeljanj ni bilo težko ugotoviti, da so se ustavili v Knafličevi ulici, sedaj Toneta Tomšiča ulici. Fašisti, ki so bili pijani, so jih potirali v kletne prostore neke hiše.

Pričelo se je mučenje. Neki Trtnik je zaradi bolečin znorel in kasneje podlegel poškodbam. Ob tleh jutraj je prišel na vrsto Vinko. Privzeli so ga na klop in pričeli tepsti z vrečica mi vročega peska. Ko se je onesvestil so ga polivali v vodo in spet silili, da bi govoril. Toda Vinko je ponavljal svojo zgodbo: »Nekdo je »Poročevalca« vrgel med nas, ko smo balinili pri Urbančar. Tam sem ga dobil«. Začeli so ga suvati z bajonetom po telesu, da se mu brazgotine še danes poznajo. Končno je dobil močnejši udarec po glavi. Tudi s polivanjem ga niso mogli več spraviti k zavesti. Takrat se mu je začel hrbtnični mozeg sušiti.

Ko se je prvič zavedel je bil v ljubljanski bolnišnici. Dr. Proškova je sporočila Snovejmu v Stožicah, naj ga pridejo takoj pogledat, če ga hočejo videti še živega. Prišla je njegova mama in ga je hotela nekoliko odgnati, ji to karabinjer, ki ga je sražil, ni dovolil. Maji je strelila, kakšen mora biti sin, ker ga ne sme pogledati. Z rokami mu je odpirala oči in s strašno bolečino v srcu sprajevala: »Vinko, ali me poznaš, Vinko? Toda nobenega znaka življenja ni bilo v njem. Še dolgo potem ni nobenega spoznal, niti lastne matere ne. Ni mogel ne govoriti, ne sam jesti, ne hoditi, nič, nič, kakor enoleten otrok.

Iz številke 1 so ga pozneje prenesli v posebno sobo na število

ko 4. Tu so ležali močno zastraženi, bolni in od trpinčenja onemogli aretiranci. Bil sem med temi in tako mi je uspelo priti v sobo, kjer je ležal Vinko. Bilo je okrog polnočnega; mama je sedela pri njem. Tudi mene ni spoznal, čeprav sva bila dobra znanca in prijatelja. Spominjam se, da je na postelji imel enega ali dva mlada zaička, ki ju je z omrtvelo roko počasi božal. Vsakokrat, kadar ga je mama prišla obiskat, mu je prinesla zaička. Samo ti mladi zaički

SLOVENSKI JADRALCI

NA DOSTOJNI VIŠINI

Indijanske zgodbe
F. COOPRA

POSLEDNJI MOHIKANEC Riše MIKI MUSTER

124. Jutranje sonce je spokojno sijalo na naselbino ne posebnost številne indijanske plemena. Med njegovi vrtoglavimi pa je bilo vse živo. Zenske so tekale sem in tja in hlastno šušljale med seboj, možje pa so čistili in preizkušali orožje. Tedaj se je od gozda sem prikazal neoborožen Indijanec z miroljubno zeleno vejico v roki. Domačini so ga prijazno sprejeli.

125. »Modri Lisjak je dobrodošel pri Mohikancih,« ga je nagovoril prastar poglavar in ga povabil k južni, kar je Mingo sprejel s kraljevskim dostojanstvom. Pri jedi so izmenjavali najrazličnejše vladnosti in Lisjak dolgo ni prišel s pravo besedo na dan. Se le ko je bila pojedina pri kraju je začel po ovinkih izpraševati: »Gotovo vam je moja ujetnica v nadlego?«

126. »Nikakor ne, pri nas je dobro spravljena,« se je glasil odgovor, ki Lisjaku pač ni olajšal namere, da bi zahteval Coro nazaj. Segel je torej po drugem sredstvu in privlekel na dan darila, ki jih je bil naračunal v Fort Williamu. Ko se mu je zdelo, da si je pridobil dovolj naklonjenosti, je spet začel: »Čudim se, da moji prijatelji trpe pri sebi angleškega ogleduha.«

ŠE NEKAJ... S

Trgovina in goljufija

Poleg različnih nakupovalcev in prekupevalcev z kmetijskimi proizvodi se na Dolenskem pojavljajo z zelo velikim številu trgovci, ki se ukvarjajo s prodajo blaga. Mnogi od teh se iz južnih krajev, pa tudi domaćinov, zlasti iz okolice Metlike (Zumberka) je veliko med njimi. Za vsako delo sposobni možiki pohajkujejo od vasi do vasi in preprodajo blago sumljivo kvalitete in izvora. Med blagom je veliko »svičarskih« ur, galanterijskega blaga, zlatih prstanov in uhanov, pa tudi pletenice in tekstilnega blaga. Trgovci iz Slovenije so dobro založeni s različnimi venci, da bi izkoristili verska čustva preprostih ljudi.

Vsi ti preprodajalci navadno trčijo, oziroma navajajo za svoje blago, da je iznozemnega izvora. Če iz Slovenije so dobro založeni s različnimi venci, da bi izkoristili verska čustva preprostih ljudi. Vsi ti preprodajalci navadno trčijo, oziroma navajajo za svoje blago, da je iznozemnega izvora. Če iz Slovenije so dobro založeni s različnimi venci, da bi izkoristili verska čustva preprostih ljudi.

Veliko takih trgovčev, ki so v bistvu navadni goljufi, polove na varnostni organi, povdar jih je, kot kaže, še vedno dovolj. Ne mislijo, da ne bi sodišča sodila več prestopkov po členi 226 KZ. Temu členi se po navadi pridruži člen 238 kazenskega zakona, ki se tako nezakonita trgovina in goljufija po navadi družita.

Med izmed takih goljufivih trgovčev je Janko Selakovič iz Dlage pri Metliki. Čeprav zdrav in močan, mu delo menda preveč ne diši. Rajši se je začel baviti s prekupevanjem. Nekje je kupil v trgovini »tropicali«, ki ga je prodal po 1,20 din meter. To blago je pridno ponujal po Novem mestu po hišah in tudi prodal štiri kose po 3 metre. Ako- ravno je plačal za 3 metre blaga 3,60 din, ga je prodal 3,60 din. Tako je bil »dobro obveščen« tak kos blaga za 9,00 din, drugi za 8,00 din, tretji za 6,50, četrta pa ker ni šlo drugače, je dal za 5,00 din. Povsod je za- reval, da je blago od »strica« iz Argentine, in zanimivo, stran- ke, ki tako blago lahko dnevno prodajo v novomeških izložbah, so mu nasledile.

Na Okrajnem sodišču v Novem mestu je Selakovič priznal samo dve kupčiji, pri kateri je bil za- kazen, toda vsi trije oharjeni- ci so ga takoj priznali, zato mu laž in grožnje pričam niso pomagale. Zatrjeval je tudi, da je dva kosa blaga (za katere je priznal) kupila njegova mati od nekdanega Dalnoveca 19,50 din in da je šele pri krojaču spo- nal, kako slabo blago je kupila. Zato ga je nameraval prodati.

Za nedovoljeno trgovino, zlasti pa za goljufijo je je sodišče ob- sodilo na 18 mesecev zapora. Pla- tilji mora tudi stroške postopka in stroške sodne pristojnosti. V skupnem znesku 25,340 din. Blago in gotovino, ki so jo dobili pri njem ob času trgovanja, je bilo tapljenjeno.

Otok utonil v greznici
18. VIII. popoldne je v Zgornji Ročah pri Mariboru padel v stra- šen greznico z 12 pol letni Pi- beršek Edi in utonil. Otok se je bil v greznici, ki je bila globoka 1,5 m, v dolžini 15 m in v širini 10 m. Otok je bil v dolžini 15 m in v širini 10 m. Otok je bil v dolžini 15 m in v širini 10 m.

Takšni ukrepi proti vinjenim soferjem so umesni
Sofer Majer Marjan je 14. VIII. dalj časa pijančeval v novomeški kavarni, tam vinjen razgrajal in razbijal kozarce. Pred kavarno je pustil v njenem osebnem avto- mobilu, katerega je vozil, in vrh tega se vozilo nepravilno parkir- tal. Vestni organi LM so ga za- radu nedostojnega obnašanja v javnem lokalni odvabili na posta- jo LM, kjer so mu izprašali vest, nato pa mu prepovedali nadaljnjo vožnjo z avtomobilom. Razen tega, da bo Sofer Majer imel poravna s sodnikom za prekrške, bo bodo tudi neposredni ukrepi kmetijskih uradnikov, ki so mu prepovedali vožnjo z avtomobilom. Razen tega, da bo Sofer Majer imel poravna s sodnikom za prekrške, bo bodo tudi neposredni ukrepi kmetijskih uradnikov, ki so mu prepovedali vožnjo z avtomobilom.

Direktor podjetja »Univerzale« v Slovenjem Gradu v zaporu
Organi tajništva za notranje za- deve v Slovenjem Gradu so are- tirali direktorja podjetja »Univerzale« v Slovenjem Gradu, Krevha Marjana, ker se je ukvar- jal s prekupevanjem ter se pri tem osebno okoristil. Podjetje »Univerzale« je kupilo preko po- četnika Majerja iz Zagreba tri- stotine in 1 »spig« stroj od dveh zasebnih obrtnikov iz Su- botice. Za stroje je plačalo okrog 4 milijone dinarjev. Pri nakupu strojev je sodeloval tudi ključav- ničar tovarne meril v Slovenjem Gradu, France Skrbelj, ki je

Krevha seznanil s prekupevalcem

Zaradi dobrega plačila strojev sta oba obrtnika iz Subotice izplačala Krevhu. Skru- beju in Majerju skupno okrog 700.000 dinarjev nagrad. Od tega zneska sta Krevh in Skrbelj sprejela vsak po 210.000 dinarjev. Krevh je razen tega prekupeval še z materialom za avtomobile. S svojo razmeroma nizko plačo (13.000 din) si je gradil hišo ter si obnovil osebni avtomobil.

Požar
16. VIII. malo pred polnočjo je iz neznanega vzroka začelo goreti gospodarsko poslopje posestnika Jakša Viljama v Fokovcih 88 pri Murski Soboti. Ogenj se je zelo hitro razširil, ker je bilo poslopje iz krita s slamo. Jakšu je ogenj uničil gospodarsko poslopje in malitnico, ki niti ni bila njegova, temveč si jo je izposodil pri Kranjcu. Ogenj se je razširil na obkurno, saj jo cenijo na 800.000 din. Pristojni organi bodo skušali ugotoviti vzrok požara.

Ljubzenska tragedija na Dravskem polju

V noči 22. avgusta se je pri Marjeti na Dravskem polju zgodi- lal tragičen dogodek, ki je zahteval dve mladici življenj. 19-let- ni električar Franjo Lašič je vodil ljubzen s 16-letno posestnico hčerko Angelo Ornik iz Marjete. Prijateljstvo jih je vezalo iz otroš- kega leta, a čim starejša sta bila, tem več neupodobnosti in ne- pogojnosti v njihovi ljubezni. Vsi vzroki so privedli 19-letnega Lašiča, da je v usodni noči ob 22. uri pred domom na cesti ustrelil s samokresom svoje dekle, ki je bila pri prči mrtva, medtem ko je sam po končanem dejanju po- begnil. Naslednji dan so tudi nje- ga našli mrtvega na železniški progi v Račah, kjer se je vrgel pod vlak.

Kdo ga pozna?

Dne 26. 7. 1955. so našli moško truplo v gozdu nad Muto, okraj Slovenj Gradec, ki je bilo že v razpadajočem stanju.

Oplis trupla: Neznani moški je

star okoli 45 let, visok približno 170 cm, dobro rejen. Krilni, precej osiveli las, običen v dol- ge spodnje hlače in majico iz tri- ko blaga, sivoumazane barve, srca je belorodeča, drobnokara- kterna, sivorjavkaste nogavice. Vse okoliščnosti in se neopojne- ni vzroki so privedli 19-letnega Lašiča, da je v usodni noči ob 22. uri pred domom na cesti ustrelil s samokresom svoje dekle, ki je bila pri prči mrtva, medtem ko je sam po končanem dejanju po- begnil. Naslednji dan so tudi nje- ga našli mrtvega na železniški progi v Račah, kjer se je vrgel pod vlak.

Dnevne vesti

KOLEDAR

Petek, 26. avgusta: Peruša

Na današnji dan leta 1743 je bil

rojen francoski kemik Antoine Lavoisier, ustanovitelj moderne kemije. Posebno znan je njegov zakon o neuničljivosti materije.

26. avgusta 1945 je bila s skle-

pom ljudske skupščine FLRJ istra priključena k naši državi.

Inozemske knjige in revije lah-

ko naročiti v knjigarni Cankar- jeve založbe. Ljubljana - Nebo- žičnik.

Stanovanjska uprava Ljubljana

1. Obvešča vse one hišne svete, ki Stanovanjski upravi Ljubljana I. dolgujejo za dobo od 1. I. do 30. VI. 1955 2% prispevek za admi- nistrativne stroške, da bo dala Komunalni banki 2 nalog, da ta- kol obremenijo njihovi sklad za hi- šno upravo za dolžni znesek in da ga prenese na tekoči račun pri 60 — KB-2-6774.

Istotako vabimo vse one hišne

svete, ki še niso nakazali 2% pri- spevka za Stanovanjsko upravo Ljubljana I. za dobo od 1. VII. — 31. VIII. 1955, naj to storijo takoj. Vsa navodila so objavljena v »Glasniku« — prilogi »Ljublan- skega dnevnika« — dne 7. junija 1955.

Uprava za ceste LRS, Tehnična

sekcija Maribor sporoča, da bo zaradi popravila mostu čez Muro v Veržeju do nadaljnjega zaprt promet za tovorna vozila. V času zapora je promet preusmerjen na cesto Ljutomer — Petanjci — Murska Sobota.

Imate težke noge? Dodaj kopeli

nog »JELA«: sol in obutek mla- dosi ti bo sladil življenje!

UPORABIAJTE TUDI VI

»Pour Vous«

Klinično preizkušeno kremo!

PD Celje vabi alpiniste na otvo-

ritev BIVAKA POD OSTRICO v nedeljo, 28. avgusta t. l., ob 11. uri.

»FLEX« je vedno prvovrstne kvalitete! Pod znamko »FLEX« v originalnih steklenicah zanesljivo ne dobis nadomestek »LEX«. Je vedno samo prvovrst.

UMRLI

Dne 17. t. m. je v Trstu odšla za vedno od nas naša ljubljena

KSENIA GIGANTE

rojenca Mihelčič

in nas zapustila v najgloblji žalo- sti.

Družina Gigante, Mihelčič, Vin- šek.

Brindisi, Trst, Maribor, 22. 8. 1955.

Sindikalna podružnica mestnih

lekarov v Ljubljani sporoča žalos- no vest, da je umrl njen član

Mr. Ph. TONE HOČEVAR

upravnika lekarn »Ajdoščina« v Ljubljani

Od dragega pokojnika se bomo poslovili danes, 26. avgusta 1955, ob 17. uri iz Nikolajev mir- vežice na Žalah.

Dragega in poštvalnega to- variša bomo ohranili v najlepšem spominu.

Nenadoma je preminil naš pre- dragi mož, oče, sin in brat

JANEZ PREPELUH

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, 27. VIII. 1955, ob 16. uri iz hiše žalosni na pokopališče v Sostro.

Zaljubljeni: žena, otroci, starši, bratje in sestre ter ostalo sorod- stvo.

Prosimo tihesko sožalja.

Dobro boste 18.

Sporočamo žalosno vest, da nas

je za vedno zapustil naš predra- gi mož, oče, sin, brat in svak

JOZE MURN — PERO

kapetan JLA

Pogreb bo v petek popoldne na domačem pokopališču.

Podtuno, dne 24. avgusta 1955.

Zaljubljeni: žena Zorka, sinčica Rasto in Aljo, starši, bratje, se- stre ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALE

Ob izgubi našega sina in brata — tragično preminulega

TONETA MERČUNA

Na iz srca zahvaljujemo PGD

Sadgorica in Črnuče, Planinske- mo društvo, darovalcem cvetja in vsem, ki ste v tako velikem šte- vilu spremlili našega Toneta v njegov preminulost.

Ježa, Črnuče. — Merčunovi.

TURIST BIRO

TURIST BIRO bo organiziral v

oktobru štirimesečno potovanje v München (Oktoberfest). Prijavite se čimprej.

Udeležite se idealnega planin- skega izleta z avtobusom na Li- panco. Zahtevajte informacije za 14-dnevno potovanje po Jadranu in za izlet na trgatve na Bizel- sko. Prijavite se v TURIST BI- ROJU, Ljubljana, Miklošičeva 17, telefon 30-645.

RAZPISI

RAZPIS

Zdravstvena postaja Kidričevo razpisuje

mesto zobozdravnika ali dentista

mesto medicinskega laboranta.

Nastop službe 1. X. 1955. Kom- fortno stanovanje s centralno kurjavo zagotovljeno. Samskim nudimo brezplačno stanovanje.

Delovni kolektiv SGP »Betonske gradbišče Štore, javlja

žalosno vest, da je po kratki in zavratni bolezni dne 24. t. m. preminil v celjski bolnišnici tovariš

VINKO COKAN

kvalificirani tesar

Zvestega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu!

Upravni svet gradbišča Štore, uprava gradbišča Štore in sindikalna podružnica gradbišča Štore.

Sporočamo žalosno vest, da je tragično preminil

član našega kolektiva

Janez Prepeluh

gaterist

Dobrega tovariša in marljivega delavca bomo ohranili v trajnem spominu!

Sindikalna podružnica

upravnih odbor in delavski svet podjetja »TESARSTVO«, Ljanska c. 18.

Plača po uredbi, dopolnina pla-

ča in funkcijski dodatek.

Vloge za sprejem polikije na Zdravstveno postajo Kidričevo.

SOLSTVO

RAZPIS

Upravni odbor Splošnega grad- benega podjetja Primorje — Aj- dovščina razpisuje naslednje št- pendijske:

4. Štendijske za ekonomsko sred- njo šolo;

3. Štendijske za gradbeno sred- njo šolo;

4. Štendijske za nižjo administra- tivno šolo.

Interesenti naj pošljejo lastno- ročno pisane prošnje s kratkim življenjepisom, osebnimi podatki in podatki o šolski izobrazbi naj- kasneje do 10. septembra 1955.

Poleg tega sprejemajo tudi več- je število gradbenih vajencev.

GIMNAZIJA KOČEVIJE

1. Popravni izpiti za nižje raz- rede so v ponedeljek, 29. avgusta, ob 8. zjutraj dalje, za višje raz- rede pa v torek, 30. avgusta.

2. Naknadni sprejemni izpiti za višjo gimnazijo in popravni izpiti za sprejemne izpite se prične v ponedeljek, 5. septembra, ob 8. zjutraj.

3. Matura se prične v četrtek, 1. septembra 1955, ob 8. uri zju- traj.

4. Pouk v vseh razredih se pri- ne v petek, 9. septembra, ob 8. zjutraj.

Podroben razpored izpitov je na bilni na šol, oglasni deski.

RAZPIS ŠTENDIJSKE ZA STRO- KOVNO IN ZNANSTVENO IZPOLNITEV

Komisija za štendijske pri Sve- tu za prosveto in kulturo LRS razpisuje za študijsko leto 1955-56

30 ŠTENDIJSKE

za strokovno in znanstveno izpo- lnilitev FLRJ.

Štendijske v mesečnem iznosu 6.000 do 10.000 din bo dodeljevala komisija na podlagi prošnji, ki morajo vsebovati naslednje po- datke: kratke življenjske in opi- sove poteka študija in zaposlitve (tudi honorarne), socialno pore- klo, specializirani, opis specializ- zacije.

Prošnji je treba priložiti prepis diplome fakultete, oziroma umet- niške akademije, priporočilo iz uveljavljene, ki ga naj izstavi viden znanstveni ali umetniški delavec ter ustrezen delovni na- črt.

Pravico do te štendijske imajo samo državljani, ki že imajo fa- kulturno ali njej enako izobraz- bo.

Ob enakih pogojih bodo imeli prednost državljani, ki se niso v rednem delovnem razmerju.

Prošnje je nasloviti na Svet za prosveto in kulturo LRS — Štendijska komisija — Ljubljana, Zupaničeva 3. Zadnji rok je 25. september.

Komisija za štendijske pri SPK LRS

ZACETEK POUKA

V SOLSKEM LETU 1955-56

Svet za prosveto in kulturo LRS sporoča, da se bo začel redni pouk na vseh splošnoizobraževal- nih šolah, to je na osnovnih in osemletnih šolah gimnazijah, učiteljskih, Srednji vzgojiteljski šoli ter na nižjih in srednjih umetniških šolah dne 6. septem- bra, kot to določa novi šolski ko- ledar. Popravni razredni in spre- jemni izpiti bodo od 1. do 5. sep- tembra, jesenska matura pa od 2. septembra dalje. Prav tako se bo začel pouk dne 6. septembra na vseh kmetijskih in kmetijsko-go- spodinskih šolah. Srednje stro- kovne šole bodo začele s poukom 15. septembra, za vse ostale stro- kovne šole pa velja določeni šol- ski koledar.

Naročamo vodstvom vseh šol, da se teh navodil točno držijo.

Sekretariat Sveta za prosveto in kulturo LRS

OBVESTILA

OBVESTILO O OTROŠKIH DODATKIH

Uredba o otroških dodatkih z dne 28. VII. 1955, o l. (Ur. list FLRJ št. 26-1955), določa, da morajo upravičenci otroških dodatkov, ki imajo dohodek od kmetijske ali druge davku zavezane dohodke do 30. septembra t. l. predložiti organu, ki so pristojni za izda- vanje odločb o pravici do otro- škoga dodatka, potrdilo o davč- nem cenenzu temeljne dohodnine za kmetijsko do leto 1955, oziroma potrdilo o odmeri davka od drugih dohodkov za leto 1955.

Republiški zavod za socialno za- varovanje v Ljubljani je dal ti- skati posebne obrazce za nova davčna potrdila. Ko bodo natis- njena, bo to zavod objavil v časopisih skupaj z najmanjšimi navodili o postopku s temi po- trditili.

Ze sedaj pa pozivamo vse upra- vičence otroških dodatkov, da predložijo za otroke stare nad 14 let potrdila o solanju v šol. letu 1955-56, oz. potrdila o učenju obrti in obiskovanju strokovnih šol. Na potrdilih je treba vpisati tudi ime upravičenca do dodatka, prištni- ci žig gospodarske ali druge orga- nizacije oz. delodajalca, pri ka- terem je upravičenec zaposlen ter zabeležiti število zadnje odločbe o priznanju dodatka. Ta potrdila naj organizacije in delodajalci zberejo od svojih delavcev in uslužbencev in jih predložijo pri- stojnim zavodom za socialno za- varovanje čimprej, ker bodo si- cer dodatki ustavljeni. Uživatelji pokojnine in invalidnine III. sku- pine naj predložijo na enak na- čin opremljena potrdila neposre- dno tistim zavodom za socialno za- varovanje, od katerih prejema- jo pokojnino oz. invalidnino. Isto- velje tudi za zaposlene upokoje- nen in invalidne. Upravičence opo- zarjamo, da lahko pride do zasto- ja v izplačevanju dodatkov, če potrdila ne bodo predložena na predpisan način in v odgovarja- joči obliki.

Republiški zavod za socialno za- varovanje LRS v Ljubljani

Ljubljana, 24. VIII. 1955.

GLEDALIŠKA

DRAMA SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠKA LJUBLJANA

razpisuje

NATECAJ

za izvirno slovensko dramsko delo (dramo, komedijo, mladinsko in otroško igro).

Podeljene bodo tri nagrade:

1. nagrada 100.000 din

2. nagrada 75.000 din

3. nagrada 50.000 din

Poleg nagrade bodo uprizarje- na avtorski honorarji. Za vsa dela se smatra, da se predlože- ni uprizaritve Drami SNG in Di- rekclji Drame si pridružijo pravi- co, da pod običajnimi pogoji po- zneje uprizarji tudi nenagrajena dela.

Natečaj je anonimen. Tekstom naj bodo priloženi celo- ti naslovi avtorjev v zapečatenih kuvertah.

Natečaj traja do 11. de- cembra 1955 in ta dan je zad- ni rok za vlaganje rokopisov.

V postev pridejo doslej neuprizarjena in neobjav- ljena dramska dela.

Tipkopise ali dobro čitljive ro- kopise naj namaniš trih iz- vodih je nasloviti na Direk- cijo Drame SNG, Ljubljana, Erjav- čeva 1 — s pripombo: ZA NATE- CAJ IZVIRNE DRAME.

ZIRJA:

Juš Kozak, književnik in pred- sednik Upr. odbora SNG,

Iz severne Slovenije

BIVŠI PREDSEDNIK OKRAJNE GOSTINSKE ZBORNE MURSKA SOBOTA POVZROČIL 900.000 DIN PRIMANJKLJAJA

Bivši predsednik Okrajne gostinske zbornice v Murski Soboti Jozef Veren je bil lani direktor gostinskega podjetja »Pod platanami« v Murski Soboti. Do svojih podrejenih uslužbenec je imel zelo slab odnos. V kolektivni ni bilo delavskega samoupravljanja. Veren je na potovanjih nosil po žepih večje vsote družbenega denarja. Ko je opazil primanjkljaj, je napisal lažni račun za 233.000 dinarjev na ime gostilne Levanič v Kuzmi, ki dejansko sploh ne obstoja. Zaradi boljše uspeha manipulacij je zaposlil v knjižničarstvu svojo sestro. Ko je zaščitil revizijo, je s pomočjo sestre poskušal uničiti posamezne račune, da bi prikriji dejansko stanje. Zaradi hitrega ukrepanja organov Tajništva za notranje zadeve v Murski Soboti se mu to ni posrečilo. Revizijski organi so pri pregledu poslovanja odkrili nad 900.000 dinarjev primanjkljaja.

NOV SINDIKALNI DOM V LJUTOMERU

V Ljutomeru so odprli nov sindikalni dom, ki bo postal središče sindikalnega dela v ljutomerski občini. Predsednik sindikalnega sveta Viktor Pintarič je govoril o zgodovinski doma in o gibanju vinjarjev, ki je bilo prav na tem področju v stari Jugoslaviji zelo močno. Otvoritve doma se je udeležilo okrog 1000 članov sindikalnih organizacij iz Ljutomera in bližnjih krajev. Na slavnostni otvoritvi je igrala tudi godba na pihala ljutomerske »Svobode«.

GRADNJA NOVEGA STADIONA V RAVNAH

Ljudski odbor mestne občine v Ravnah na Koroškem gradi nov stadion poleg gimnazije. Doslej so opravili precej zemeljskih del, zravljali teren in položili kanalizacijo. Na stadionu bo cilj za smučarsko slalom progo, ki ima svojo lastno vzpenjačo. Na stadionu bodo uredili lahkoatletске naprave in igrališča za nogomet, odbojko in košarko.

UMETNO JEZERO V RAVNAH NA KOROŠKEM

Pred dnevi je bil v Ravnah na Koroškem sestanek predstavnikov vseh množičnih organizacij, na katerem so razpravljali o ureditvi umetnega jezera na 10 minut iz Ravn v bližini državne posesti Javornik. Udeleženci sestanka so pregledali teren in v sodelovanju s

strokovnjaki ugotovili, da je načrt z manjšimi stroški uresničljiv. Zgraditi nameravajo pregrado, s katero bi zagradili dolino reke Dule pri izlivu v Mežo. Komisija je ugotovila, da je ta teren močvirnat in na njem ne uspevajo dobro razne kmetijske kulture. Pregrada za to jezero bo dolga 60 metrov in visoka 5 metrov. Umetno jezero pa bo dolgo 500 metrov in široko 160 metrov, medtem ko bo globina znašala od 5 do 7 metrov. Teren si je ogledal tudi inž. Bloudek in izjavil, da je ideja Ravečanov zelo posrečena. Dotok vode znaša 1 m³ na sekundo. Voda v novem jezeru bo primerna za ribolov, vodne športe, rekreacijo in za kopanje. Zamišlja podjetnih Ravečanov je zelo pametna, saj njihovo kopališče z majhnim bazenom že davno ne zadošča več potrebam velikega industrijskega bazena, v katerem živi okrog 6000 ljudi. Prav tako se s tem odpirajo nove možnosti za razvoj turizma, vodnega športa in za povečanje dohodkov občine.

GOSTINSKI PROMET SLOVENJGRASKEGA OKRAJA

Gostinski promet v gostilnah slovenjgrškega okraja se je letos povečal za 11 odst. Precej gotovine so odnesli iz okraja razni pridelovalci in prekupci iz okolice Negotina, ki so v velikih količinah prodajali južna vina. To prodajo je gosposdarski svet OLO Slovenj Gradec kmalu preprečeval, ker so vino prodajali na nelegalnih mestih. Prav tako vino v številnih primerih ni bilo pristno. Tako so inspekcijski organi v enem primeru ugotovili, da je imelo črno vino samo 0,2 odst. alkohola.

NOVA OBRTNA DOVOLJENJA V SLOVENJGRASKEGA OKRAJU

Letos so v slovenjgrškem okraju izdali več obrtnih dovoljenj, ker lanske letošnja uredba o strokovni usposobljenosti predvideva olajšave za določene stroke in podeželske obrtnike. Značilno je, da so med 22 izdanimi obrtnimi dovoljenji le tri iz zadružnega sektorja, ostala pa so dobili zasebniki. Kmetijske zadruge so ustanovile dve kovadnici in eno oljarno. Za razvoj socialistične obrti je gosposdarski svet predvidel dotacije za brivsko, krojaško, šiviljsko in čevljarstvo stroko v obliki novih strojev.

PROTI NAVILJANJU CEN V SLOVENJGRASKEGA OKRAJU

V slovenjgrškem okraju prodajajo te dni trgovine uvožen

kvass po 240 do 250 dinarjev za kilogram, kar je vsekakor predraga cena. Trgovsko podjetje v Mislinji je prijavilo tržni inspekciji groziločino podjetje »Koloniale-Zivila« iz Celja, ker prodaja bučno olje na veliko po 470 dinarjev za liter. Trgovci so podražili kekse, sardine, bučno olje in testenine. Cena keksov se je povečala od 155 na 170 din. konzumnim keksov pa od 180 na 200 din (dobavitelj Tovarna keksov Bjelovar). Pri bučnem olju se vedno bolj kaže potreba, da merodajni čimtelji določijo groziločino fiksno maržo, ker bo le tako lahko preprečiti špekulacijo in neupravičeno navijanje cen. Obrtno podjetje »Oprema« v Slovenjem Gradcu namerava zvišati cene svojih izdelkov z motivacijo, da se je cena cepčenja povečala od 500 na 800 dinarjev, jute od 130 na 195 din pri metru, sukancu št. 16 od 220 na 255 dinarjev, pohištvenemu blagu od 1600 do 1700 na 2000 do 3000 dinarjev, galanterijske-mu usnju od 18 na 33 din pri dm² itd. Zaradi dosedanjih nizkih cen so gostilna »Pod klanec« v Mežici, gostilna »Peca« v Mežici in gostilna pri koločevu v Vučenici povišali ceno abonementa dnevno od 130 na 145 dinarjev. Gostinsko podjetje v Mislinji prodaja žemlje in zašluzi pri vsaki dva dinarja, kar je za nekaj korakov do bližnje pekarnice vsekakor predraga in neupravičena zaslužek. K. M.

IZ SLOVENJGRASKEGA OKRAJA

Člani sindikalne podružnice PTT uslužbenec Okrajne pošte Slovenj Gradec se bodo zbrali dne 4. septembra 1955 v Poštarskem domu pod Plešivcem, kjer bodo razpravljali o polletnem delu sindikalne podružnice ter o bodočih nalogah sindikata. Na tem sestanku bodo izvolili tudi delegata za IV. kongres PTT uslužbenec in delavcev, ki bo dne 28. in 29. t. m. v Beogradu. Na sestanku pridejo tudi delegati sindikalne podružnice iz okraja Šoštanj. Pričakujejo tudi zastopnika RO sindikatov PTT iz Ljubljane. —S—

Malo več obzornosti

V Crni pri Prevaljah se prebivalci upravičeno jezijo na nekatere soferje, ki vozijo skozi naselje z veliko hitrostjo, tako da so večkrat v nevarnosti otroci na cesti. Potrebno bi bilo poskrbeti, da upoštevajo prizadele soferje prometne predpise, ki urejajo hitrost vožnje skozi naselja. Proti krivcem pa naj bi se povzeli potrebni ukrepi. F.

Upravni odbor podjetja APENIK PEČOVNIK - CELJE

razpisuje naslednji delovni mesti:

mesto RAČUNOVODJE

Pogoji: večletna samostojna praksa v vodstvu industrijskega računovodstva

mesto dveh PISARNIŠKIH MOČI

za vodstvo blagajniških poslovanj, obravnavanja mezd in materialnega knjigovodstva, z znanjem strojeписа.

Nastop službe po sporazumu.

UPRAVA AVTOPODJETJA »PRIMORJE« PIRAN

razpisuje mesto

RAČUNOVODJE - BILANCISTA podjetja

Pogoji: ekonomska fakulteta ali ustreza srednja šola z najmanj 5-letno prakso v računovodskih poslih. — Prednost imajo kandidati s specializacijo v prometu. — Plača po tarifnem pravilniku. — Reflektanti naj predložijo pismene ponudbe do 30. avgusta 1955 upravi podjetja »PRIMORJE« — PIRAN.

Upravni odbor podjetja

MARIBOR

Petek, 26. avgusta.
Družna pekarna: »Center«, Gosposka ul. 12.

GOSTOVANJE SLOV. NARODNEGA GLEDALIŠCA IZ TRSTA V Ravnah ob 20. uri: Jan de Hartog »Pod nebom zakonske postelje« (Sopotnika).

KINO
PARTIZAN: sovj. barvasta pravljica »Sadko« s tednikom, ob 15.30, 17.45 in ob 20. uri.

UDARNA: angl. film »Trentov poslednji slučaj« s tednikom, ob 15.30, 17.45 in 20. uri.

SOLA: švedski film »Zaradi moje ljubezni« s tednikom, ob 20.15.

Murska Sobotna: amer. barvasti film »Lelek«.

RADIO MARIBOR
5.—8. Prenos sporeda Radia Ljubljana, 8.—10. Domača poročila in objave, 8.10.—8.30. Slovenske narodne pojke Tri Polonce, 12.—13. Prenos sporeda Radia Ljubljana.

58. skupna seja MLO Maribor v petek 26. avgusta ob 16. uri v dvorani MLO v Ulici heroja Staneta. Na dnevnem redu je poročilo o izpolnjevanju družbenega plana mesta Maribor za I. polletje 1955, odlok o pobiranju občinskega prometnega davka, poročilo komisij in predlogi svetov.

PO PRIMORSKI

Nad Ajdovščino, pod Čavnom je vasica z nekaj sto prebivalci, ki se imenuje Stomaž. Tu so zgradili prvi vaski vodovod leta 1920, ki pa je bil v zelo slabem stanju. Vseposvoda je puščal ter bil sploh neprimeren. Vaski smo na lastno pobudo te pričetki urejati nov vodovod. Gmotna sredstva so v glavnem prispevali sami. Po nekaterih hišah vodo že imajo, v drugih pa do stekla v prihodnjem tednu. Delo opravljajo pod strokovnim nadzorstvom goriških vodovodov.

Sreča v nesreči

Avto-moto društvo v Crni pri Prevaljah ima svoj avtomobil, za katerega imajo člani veliko zanimanje ter so ga zato primerno uredili.

Nedavno so bili v Javorju pri Crni pri Prevaljah, kjer se jim je zgodila nesreča. Zlomila se jim je os na srednjem desnem kolesu, vendar ni bilo nobene nesreče, niti poškodb na avtomobilu. Hitro so ga popravili ter je spet sposoben za vožnje.

Vendar je to priložnost izkoristiti še nepoznan ljubiteljski tuje lasnine, ki jim je v noči, ko je bil avto sam ob cesti, demontiral vse luči ter smerni kazalec. Verjetno se ni zavedal, da je s tem povzročil članom društva precej škodo, ker si težko nabavljajo nadomestne dele, posebno zdaj, ko so v finančnih težavah. —S—

Mariborsko avtobusno podjetje naj napravi red pri prodaji vozovnic

Dne 6. avgusta sem se peljala iz Maribora v Videm ob Ščavnici z avtobusom, ki odhaja iz Maribora v Bučkovce ob 15. uri. Vozovnice prodaja avtobusno podjetje v paviljonu na Partizanskem trgu v Mariboru, kjer je tudi glavna avtobusna postaja. Od 14. ure naprej odhajajo avtobusi v razne smeri, v Ptuj, Lenart, Jurij ob Pesnici, Bučkovce itd. Pred paviljonom se gnetje po sto in več ljudi, ki so namenjeni v razne smeri. Vsakdo se boji, da ne bi prišel na vrsto do odhoda avtobusa. Zaradi tega je mnogo prekanjanj, groženj in kletev. Vse to prekanjanje in nered bi odpravila, če bi avtobusno podjetje nabilo na paviljonu napis, do kdaj se prodajajo vozovnice za posamezne proge. Tako bi se lahko potniki razvrstili in bi tisti, ki se odpeljejo prej, prišli prej na vrsto. Tako se tudi ne bi dogodio, kakor se je takrat, da je stara ženica po 20 minutnem čakanju končno dobila vstopnico, avtobus pa ji je pred nosom odpeljal in je potem šla z vozovnico v žepu 15 km daleč peš domov. Za takšno objavo ne bi imelo podjetje nobenih stroškov, vsem potnikom pa bi bilo ustreženo. S. A.

Inženirja za elektrotehniko — zastopstvo AEG za Slovenijo in korespondentko za nemški in angleški jezik sprejememo

Interexport, Ljubljana, Titova 63.

Opekarne na Goriškem

Zaloge surovine (glíne) in bližina potrošniških mest so pogoj za ustanovitve opekarne. To najbolj vidimo v spodnji Vipavski dolini, kjer so že pred desetletji nastale mnoge opekarne. S svojimi izdelki (opeka, strešniki in votlaki) so zalagale sosednja mesta, zlasti pa Goričoo in Trst. Pod Italijo so večina teh proizvodov potrošili prav ti dve omenjeni mesti. Po vojni pa smo začeli te proizvode uporabljati sami. Z izredno močnim razmahom gradbene dejavnosti, ki je zajela vso Jugoslavijo, vključno tudi Primorsko,

V Dravinjski dolini bo dovolj sadja

Letos se tudi za sadje obeta dobra letina. Jablane bodo obilno obrodile. Vendar pa bo njihova kvaliteta znatno slabša kot po navadi, ker jih vztrajno uničuje ameriški kapar in tudi škropljenje ne zaleže dosti. Toda kljub temu bodo kmetijske zadruge na področju konjske občine letos odkupile okoli 200 vagonov sadja (pretežno jabolko) za prodajo, nekaj pa tudi za izvoz. Tudi hruške so letos polne, prav tako slive. Obesa se torej obilo sadja po vsej Dravinjski dolini.

Tudi v vinogradih lepo kaže, in če ne bo toče, bo tudi grozdje prava dobro obrodilo. Vendar se po nekaterih vinogradih še vedno opazijo sledovi hudega mraza spomladi leta 1952 in 1953. F. P.

Dve podjetji brez direktorjev

Na naše poročilo pod naslovom »Dve podjetji brez direktorjev« smo prejeli od prizadetih podjetij »Stavbar« in »Gradnje« pojasnila, ki prikazujejo stvar v nekoliko drugačni luči, kot pa bi se dalo sklepati iz našega poročila.

Podjetje »Stavbar« navaja, da je drugo največje gradbeno podjetje na območju mesta Maribora, ki zaposluje povprečno po 350 ljudi. V letih 1952 do 1954 je ustvarilo letno povprečno 330 milijonov bruto realizacije, kar je za kolektiv 360 ljudi vsekakor velik uspeh. Podjetje je vsekakor izpolnjevalo svoje družbene obveznosti. Zato ga očitke o slabem gospodarstvu ne more zadel. Težave v podjetju niso gospodarskega značaja, kakor bi se moglo sklepati iz našega poročila, marveč v tem, da primanjkuje strokovnega kadra, zidarjev in predvsem visoko kvalificiranega kadra, ki se raje zaposli v ustanovah in uradih kot pa v podjetjih. Podoban pojav je tudi pri drugih podjetjih, saj je n. pr. »Konstruktor« imel prej po šest inženirjev, sedaj pa ima samo še enega. Največje težave pa povzroča pomanjkanje kreditov, ki ovirajo nadaljnji razvoj. Podjetje je izvršilo še vrsto velikih gradbenih del, ki pričajo o njegovih solidnosti in mu dajejo najboljšo pričevala.

Tudi v podjetju »Gradnje« so bili začetni nad sklepom Gospodarskega sveta MLO tembolj, ker jim je MLO prva leta dal

je bilo nujno potrebno povečati proizvodnjo opekarinskih izdelkov. Zlasti gradnja Nove Goričee je zahtevala ogromne količine teh izdelkov. Te potrebe pa bodo verjetno še nekaj let trajale.

Danes imamo v goriški okolici dve podjetji, ki se bavita s proizvodnjo opeke: »Goriške opekarne« s sedežem v Bukovici in »Opeka« v Biljah.

Goriške opekarne imajo tri obrate, in sicer: v Renčah, Biljah in Bukovici. Zaposlujejo 246 delavcev. Slaba stran teh obratov pa je pomanjkljiva mehanizacija, kar povečuje zlasti stroške proizvodnje.

Podjetje »Opeka« je bilo ustanovljeno leta 1950 in ima danes dva obrata, v Dombrovu in Vrtojbi, zaposlujeja 92 delavcev. Za razliko od »Goriških opekarne« sta ta dva obrata dobro mehanizirana, tako da podjetje z manjšim številom delavcev dosega večjo proizvodnjo. Pri-

blizno 30% svojih proizvodov podjetje izvažja v Italijo.

Skupna proizvodnja obeh podjetij je prva leta znašala 11 milijonov 64 tisoč komadov kosov opeke in 2.959.000 kosov strešnikov. Proizvodnja pa se je v naslednjih letih močno dvignila, tako da so že v letu 1951 proizvedli 12.378.000 kosov opeke, medtem ko se je proizvodnja strešnikov zaradi manjšega povpraševanja znižala na 2.209.000 kosov.

Obe podjetji pa sta posebno v zadnjem času močno povečali proizvodnjo, posebno pozornost pa sta posvetili boljši in solidnejši postrežbi. Težave imajo z žlelovno silo, ki je v zadnjem času zelo primanjkuje. Mladina se menda raje zaposluje v drugih vrstah dela, ker je delo v opekah precej težko in naporno ter je zaradi slabe mehanizacije tudi slabo plačano, kakor v drugih podjetjih.

FHC

ŠE ENKRAT »PODJETJI BREZ DIREKTORJEV«

Na naše poročilo pod naslovom »Dve podjetji brez direktorjev« smo prejeli od prizadetih podjetij »Stavbar« in »Gradnje« pojasnila, ki prikazujejo stvar v nekoliko drugačni luči, kot pa bi se dalo sklepati iz našega poročila.

Podjetje »Stavbar« navaja, da je drugo največje gradbeno podjetje na območju mesta Maribora, ki zaposluje povprečno po 350 ljudi. V letih 1952 do 1954 je ustvarilo letno povprečno 330 milijonov bruto realizacije, kar je za kolektiv 360 ljudi vsekakor velik uspeh. Podjetje je vsekakor izpolnjevalo svoje družbene obveznosti. Zato ga očitke o slabem gospodarstvu ne more zadel. Težave v podjetju niso gospodarskega značaja, kakor bi se moglo sklepati iz našega poročila, marveč v tem, da primanjkuje strokovnega kadra, zidarjev in predvsem visoko kvalificiranega kadra, ki se raje zaposli v ustanovah in uradih kot pa v podjetjih. Podoban pojav je tudi pri drugih podjetjih, saj je n. pr. »Konstruktor« imel prej po šest inženirjev, sedaj pa ima samo še enega. Največje težave pa povzroča pomanjkanje kreditov, ki ovirajo nadaljnji razvoj. Podjetje je izvršilo še vrsto velikih gradbenih del, ki pričajo o njegovih solidnosti in mu dajejo najboljšo pričevala.

Tudi v podjetju »Gradnje« so bili začetni nad sklepom Gospodarskega sveta MLO tembolj, ker jim je MLO prva leta dal

V službo sprejememo: 2 uslužbenca

za finančno in za materialno knjigovodstvo in

uslužbenca

(moški) za komercialni oddelček — nabava.

POGOJI:

Dovršena ekonomska srednja šola.

Plača po tarifnem pravilniku.

Stanovanje za samce zagotovljeno.

Ponudbe pošljite:

DOLENSKO GRADBENO PODJETJE GROSUPLJE

Upravni odbor tovarne jedilnih in tehničnih olj »SONČNICA«

razpisuje na podlagi 56. in 60. člena pravilnika podjetja

mesto računovodje

POGOJ:

fakultetna izobrazba ali srednja strokovna izobrazba z najmanj petletnim samostojnim delom v računovodstvu. — Plača po tarifnem pravilniku. — Pismene ponudbe z življenjepisom in opisom dosedanjih služb pošljite na gornji naslov do 10. septembra 1955.

TOVARNA »ZLATOROG« V MARIBORU

poziva vse svoje bivše delavce in uslužbence, ki še niso dvignili deleža pri končni razdelitvi viška sklada za plače iz leta 1954, a jim ta po določilih čl. 31 uredbe o plačah delavcev in uslužbenecov gosposdarskih organizacij (Uradni list FLRJ št. 56/53) pripada,

da najkasneje v 3 mesecih od te objave sporočijo podjetju svoj naslov ali se osebno zglasijo pri blagajni podjetja zaradi izplačila.

Po navedenem roku z a p a d e j o neizplačani deleži v korist rezervnega sklada za plače.

Bilo je očitno, da mu je starking odgovor všeč, pa je zadovoljno prikimal z glavo.

»Dobro! Dobro! Naj se štabni tren raztovori in stvari prenesejo v hišo!« je rekel oficir in pokazal na manjšo zidano zgradbo, ki je stala poleg koč.

Zatem je nekaj zašepetal istemu vojaku s fesom, nakar je ta vprašal:

»Ali imate pitno vodo?«

»Imamo! Imamo!« je rekla starka. »Daj Zorka, hčerka, prinesi jim!«

Zorka je z otrokom v eni roki in s korcem v drugi pristopila k vratom. Noge so ji se ji tresle in se je komaj držala na njih.

»Tako!« je rekla vojakom in gledala v tla.

Spogledali so se. V korcu, napol napolnjenem, je voda vzvalovala in začela pljuskati čez rob. V Zorkini roki se je korec tresel, ker je tudi sama drhtela po vsem telesu.

»Kaj je, zakaj drhtiš?« je vprašal četnik.

»Bojim se!« je rekla Zorka.

»Česa se bojiš?« je silil vanjo četnik.

»Slišale smo...« je začela Zorka, tresoč se, »da Nemci koljejo, ubijajo...«

Starka je vpadla:

»Tako je, slišale smo... marsikaj govore... Ona, pa je, kakor vidite sami, boleha, šele vstala je od tifusa, pa tudi ustrašila se je!«

»Tako je to, tako!« je nadaljevala čim bolj ponižno. »Imam sina v Nemčiji, v ujetništvu!« in ponudila jim je črnelo pismo, ki ga je hranila za gredo nad ognjiščem.

Zorka, ki je v kratkem času šušljala, je obledela od straha in drhtavice bila videti kakor tifusni bolnik, ki se je le težko

iztrgal iz boleznih in ki je šele vstal s postelje.

Oni s fesom je ponudil starkino pismo, ko ga je nekoliko pogledal, oficirju. Ta je samo prebral žig jetniškega taborišča in odmahnil z roko.

»Gut! Gut!« Prišepnil je nekaj vojaku, ki se je obrnil z nekakšno čutarico v roki in pogledal Zorko. Stala je nepremično, voda v korcu pa je še bolj pljuskala.

»Ali ni morda voda zastrupljena, kaj?« je vprašal.

»Ni, kaj neki mislite!« je pohitela starka. Pristavila je korec k ustam in odpila nekoliko požirkov. »Ni, rečem vam!«

Gledali so še nadalje nezaupno in oni s fesom je dejal Zorki strogo:

»Sedaj pij tudi ti, pa daj še otroku!«

Zorka je nekoliko odpila in dala tudi otroku, ki se je nekoliko namrščil in komaj odplj zarezek.

»Ej, tako!« je rekel vojak zadovoljno. »Daj, sedaj natoči iste vode v čutaro za komandanta!« Pokazal je z glavo na oficirja.

Starka je vzela čutarico. Četnik je stopil za njo, nato pa so vstopili tudi ostali. Posedli so končno okoli ognjišča. Ker ni bilo stolov za vse, sta se četnik in en vojak s fesom vsedla na kup drv poleg ognjišča.

»Ni kaj reči, vidi se, da je to prava partizanska hiša!« je rekel zlohотно četnik.

»Kaj praviš, sinko?« je vprašala starka, kakor da ni dobro slišala.

»Pravim, partizanska hiša, ali ne?« je odvrnil četnik.

»Bog s teboj, otrok moj, odkod to?«

»A, praviš, da ni?« je vprašal četnik, mlad človek, z dolgo redko rjavo brado. »In kje ima moža?« je rekel in pomignil z glavo proti Zorki.

»Ej, hudo meni, umrl je, umrl spomladi zaradi tifusa!« je rekla prepričljivo starka.

»Umrl ali pade!« je zopet vprašal četnik.

»Umrl, gola resnica!« je rekla starka in se prekrizala s tremi prsti. »Zakaj naj bi padel, ko pa revež ni bil sposoben za nobeno vojsko, niti ne za možko delo! Rodil se je s pohabljen roko!« je lagala o svojem izmišljenem sinu.

»Potem je bil pač partizanski odbornik!« je trdil četnik.

»Kakšen odbornik? Kako naj bi bil, siromak, za tako delo?« je odločno zavrnila starka.

Medtem je vojak s fesom prevajal razgovor nemškemu poveljniku.

»Gut! Gut!« je ta končno dejal in prekinil razgovor, ki se mu je bržkone zdel dolgočasen in nesmiseln. Zatem je pokazal z roko drugemu vojaku s fesom, naj vstane in odstopi svoj prostor Zorki, ki je stala ob strani z otrokom na rokah.

»No, sedil!«